

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

ŠTEV. 11/XVII

9. JUNIJA 1977

DRUŽBENI DOGOVOR NA PODROČJU IZNAJDITELJSKE DEJAVNOSTI

Med 20. in 24. majem so delavski sveti tozdiv imeli na dnevnem redu svojih sej eno izmed točk Družbeni dogovor o obveznostih pri pospeševanju inventivne in inovacijske dejavnosti v občini Kranj.

Družbeni dogovor je izdelala raziskovalna skupnost občine Kranj, da bi načrtno spodbujala in pospeševala iznajditeljsko dejavnost. Podpisnice tega dogovora, od katerih ena naj bi bila tudi naša delovna organizacija, naj bi s podpisom dogovora sprejele tudi določene obveznosti. Predvidene obveznosti za našo delovno organizacijo ne predstavljajo nobene novosti. Tako je npr. po podpisu dogovora predvideno:

- takojšnja ustanovitev komisije za obravnavanje iznajditeljskih predlogov,
- izdelava oz. dopolnitev pravilnika o iznajditeljski dejavnosti,
- pomoč strokovnih služb avtorjem pri izvedbi predloga,
- na delavskih svetih tozdiv in delovne organizacije najmanj enkrat letno obravnavati stanje na področju iznajditeljske dejavnosti,
- predloge uvajati v delovne procese.

Vse navedeno pri nas že izvajamo.

Poleg navedenih obveznosti je po dogovoru predvideno, da bo delavska kontrola redno spremljala izvrševanje sklepov na področju iznajditeljske dejavnosti.

Tozdiv oz. delovna organizacija bi morala popularizirati to dejavnost (v tem pogledu bi se pri nas lahko še marsikaj storilo).

Posebej lahko pozdravimo člen dogovora, ki navaja, da bo skupščina občine Kranj podeljevala občinska priznanja za najboljše dosežke na področju iznajditeljske dejavnosti. V ta namen bo sprejela pravilnik o kriterijih za podeljevanje priznanj. S tem členom je dana možnost našim avtorjem kvalitetnih predlogov, da o njih izvedo izven naše delovne organizacije.

N. Markun

KDAJ NAGRAJEVANJE PO DELU?

V eni od zadnjih številčk našega časopisa smo že pisali o tem, da se na področju delitve osebnih dohodkov pripravljajo določene spremembe, ki bodo bolj ali manj bistveno spremenile dosedanje sisteme delitve. Gre za razmišljanja v okviru nam že splošno znane akcije iskanja kar najbolj neposrednih osnov in meril za delitev osebnih dohodkov. O prvem osnutku novega samoupravnega sporazuma je predsedstvo konference sindikalne delitve Save že razpravljalo. Člani predsedstva so se aktivno in konkretno vključevali v razpravo o predlaganih merilih in ugotovili, da se bo treba prizadevati za še bolj konkretna merila delitve po delu. Odvisnost osebnih dohodkov od kolektivnih rezultatov dela bo morala v večji meri zamenjati odvisnost od skupinskih rezultatov in končno osebnih rezultatov dela.

Trenutno poteka v naši republiki več akcij, katerih

rezultat naj bi bila konkretizacija določil Zakona o združenem delu s področja delitve osebnih dohodkov. Za našo delovno organizacijo je pomembno zlasti delo delovne skupine, ki bo izdelala in predlagala spremembe in dopolnitve branžnega sporazuma o delitvi osebnega dohodka, in delo delovne skupine, ki v okviru Gospodarske zbornice proučuje že sedaj uveljavljena merila in išče nove možnosti pri izpopolnjevanju sistema delitve po delu. Čeprav pri nas ne pričakujemo niti konkretnih rešitev niti modelov delitve, ki naj bi jih predlagale ti dve delovni skupini, da bi jih lahko neposredno vnesli v naš sistem, pa vseeno odločamo z javno razpravo, tako da bo osnutek, o katerem bomo razpravljali na naših delovnih skupinah, že lahko usklajen vsaj z branžnim sporazumom kemijske panoge in sorodnih panog.

A. Stojanovič

POSLOVANJE SKUPNOSTI TOZDIV TOVARNE TEHNIČNIH IZDELKOV V LETOŠNJEM LETU

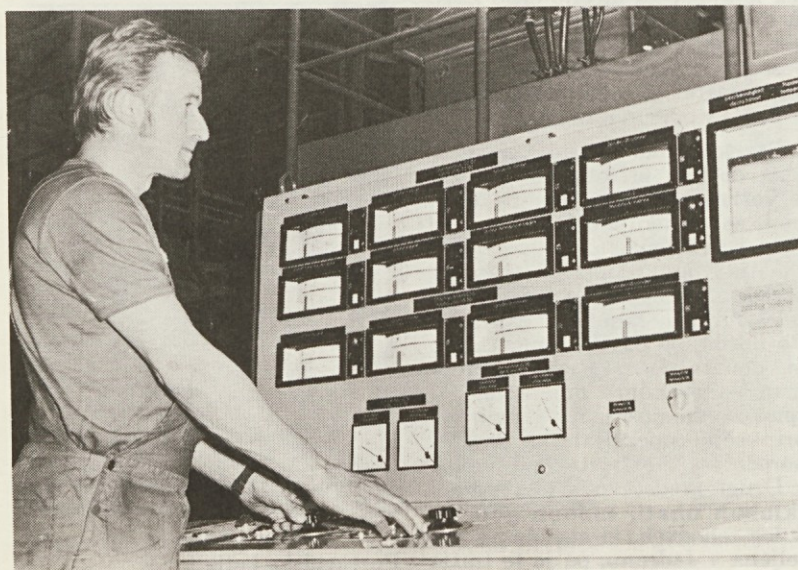
O gospodarjenju posameznih skupnosti tozdiv in tudi celotne delovne organizacije smo v našem glasilu že pisali. V informaciji je veliko številčnih podatkov, ki sicer stvarno prikazujejo rezultate našega dela. Menimo, da so za prenekaterega Savčana številčne informacije premalo razumljive, zato smo se napotili v strokovne službe TTI. V pogovoru z delavci je nastal naslednji zapis.

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE

Rast industrijske proizvodnje v prvih štirih mesecih, in verjetno tudi še v maju, je v primerjavi z enakim obdobjem lani zelo ugodna. Tako smo proizvedli v lanskem obdobju 3676,4 kg izdelkov, letos pa v enakem obdobju 3949,3 kg ali za 7,42 % več. Če ne štejemo Valjarne, so vsi tozdivi dosegli pomembne rezultate. Tako je Velopnevmatika proiz-

vedla za 14,4 % več kot v enakem lanskem obdobju, Stiskani izdelki za 3,4 % več (čeprav ne dosegajo letošnje dinamike), Cevalna za 16,2 % več, Kemični izdelki za 4,6 % več in Ročna konfekcija kar za 40,3 % več. Edino Prevleke valjev so proizvedle manj, vendar ne po svoji krivdi, izpadla je proizvodnja bandaž. V letošnjem letu dosegamo planske obveznosti (za 4 mesece) z indeksom 104,7 po tonaži, 101,6 po stalni ceni in 101,4 % po stalnem osebnem dohodku. Ob naraščanju proizvodnje pa se zmanjšujejo zaloge gotovih izdelkov. Hitrejši rast proizvodnje pa ne spremlja istočasno tudi večja stopnja zaposlovanja, nasprotno, lahko trdimo, da se je produktivnost povečala na račun vloženega dela in seveda kot posledica ugodnega konjunktturnega položaja. V letošnjem letu nam neprestano manjka delavcev na posameznih

(Nadaljevanje na 6. strani)

Kaj morate vedeti
pred odhodom na morje

O RIBAH

Bliža se čas dopustov in mnogi člani našega kolektiva se bodo odpravili na morje. Zaradi dolga časa se marsikateri dopustnik odloči za novo rekreacijo, to je ribolov.

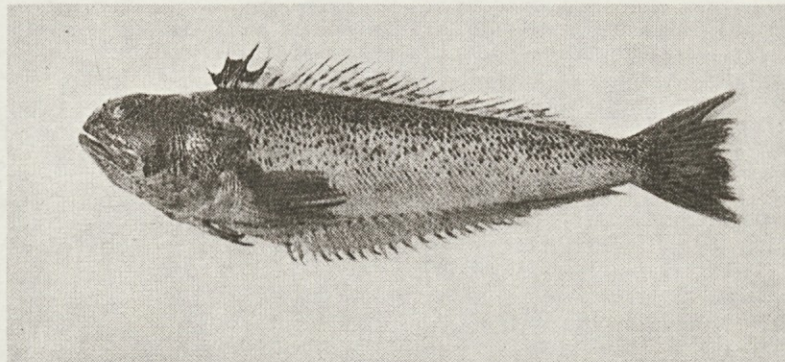
Prav zaradi teh novopečenih ribičev in ostalih dopustnikov smo se odločili, da v poduk izdamo kratko opozorilo o poškodbah, ki so možne pri pomanjkljivem znanju o posameznih morskih ribah in drugemu življu. Prvenstveno bi omenil zastrupitve, ki jih povzročajo bodice posameznih morskih rib. Poleg slovenskega imena bo navedeno v oklepaju še hrvaško ime za posamezne morske živali.

Morski pajek (raju) se šteje za najbolj strupeno morsko ribo, najpogostejši je pajek belec (pržinar). Glavno nahajališče te ribe je morsko dno, pokrito s peskom, riba je do glave zarita v pesek, zato je nevarna tudi kopalcem. Če na kratko opišem to ribo samo po barvi (kakšna pa je na izgled, pa prikazuje slika št. 1). Je rumenkasto bele barve s prečnimi črtami, ki so prekinjene in bolj podobne pikam, na bokih imajo svetloplave pege. Strupene bodice ima ta riba na škržnih poklopcih in tik pred hrbtno plavutjo. Takoj po vbodu s temi bodicami se pojavi sorazmerno huda lokalna bolečina, ki se širi do limfnih 38 žlez, katere zatečejo. Pojavi se vrtoglavica in telesna temperatura se poviša. Poleg pajka ima strupene bodice še škrpina in škrpunič, vendar ti dve vrsti nista tako strupeni kot pajek. **Prva pomoč pri vbodu:** vbodeno mesto je treba takoj izsesati,

vendar pod pogojem, da so ustnice in ustna votlina nepoškodovane.

Strupi naštetih rib so odvisni od toplotnih nihanj in jih delno uničimo z vročo kopeljo. Vsekakor pa je potrebna takojšnja zdravniška pomoč.

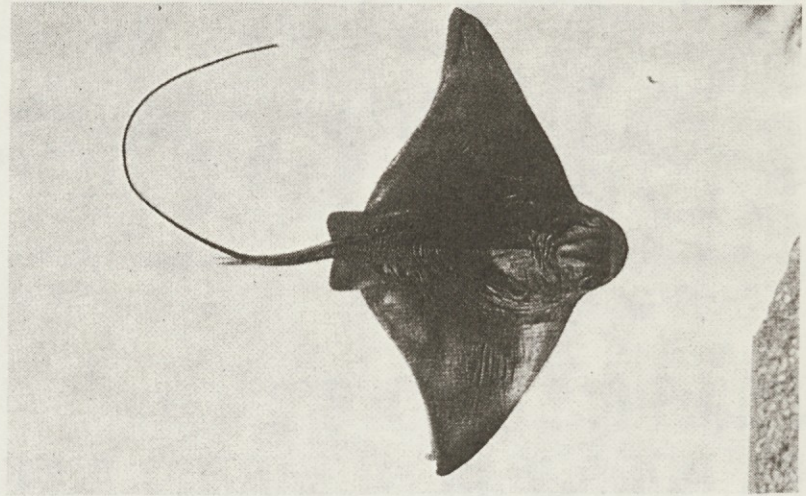
Druga riba Jadrana, s katero pa boste rekreativni ribiči bolj malo prišli v stik, je **golob (kosir)**, zato bomo pri opisu ribe bolj kratki. Ta riba ima obliko romba, na korenu repa, ki je podobna biču, ima do dva koščena izrastka, dolžine 10 do 15 cm, nazobljena kakor pila in ovita v kožno ovojnico. Ovojnica se pri

Pauk (dragan)

vbodu pretrga in po žlebu priteče v rano strup. Prav tako kakor pajek je tudi ta riba zarita v pesek in je nevarna tudi kopalcem.

V primeru tega vboda lahko pomaga samo zdravnik, ker strup deluje na dihalni center, srce in ožilje. Povzročča krče in opeša vid.

Golob (kosir)

Domačini golobu takoj, ko ga ulovijo, odsekajo bodice.

Bolj ali manj vsi poznamo **jeguljo (čapor, žutica, angulja)**, vendar malokdo ve, da je v njeni krvi zelo hud strup ihtiotiksin, ki

vrsta, ki pa k sreči malokdaj zaide v Jadran iz Mediterana, to je **portugalska ladja (morski mjehur)**. Njene lovke so zelo dolge in dosežejo do 40 m dolžine. Meduze so nevarne predvsem plavalcem, ker se ob dotiku telesa z lovkami sproži nešteto žarnikov, ki plavalca v trenutku omamijo oz. plavalec zaradi krčev izgubi sposobnost plavanja in se brez tuje pomoči utopi. Zato bi opozoril plavalce, da naj sami ne plavajo na kakšen oddaljeni otok. **Prva pomoč:** predvsem je treba paziti, da sami ne zaidete v splet lovk, nakar kopalcu pomagajte na obalo, tu pa odstranimo lovke, po možnosti ne z golo roko, opečeni del telesa pa dobro speremo z vodo in narahlo zdrgnemo z mivko. Potrebna je zdravniška pomoč.

Lahko bi naštel še druge ribe, ki so nam nevarne, vendar s temi rekreativni ribič ne bo prišel v stik drugače kot v ribarnici.

S tem člankom ne mislim prestrašiti ali odvrgniti bodoče ribiče, ampak opozoriti na nevarnosti, ki so prisotne tudi pri tem športu, posebno pa v primeru, ko lovimo ribe, ki jih ne poznamo.

Če bi dopustnike zanimalo predavanje o priboru za morski ribolov, ga bomo organizirali.

Nejko Toplak

V Prodajni organizaciji
mislijo na prihodnost

LETOS ŠTIRI NOVE PRODAJALNE

Za letošnje leto so v Prodajni organizaciji načrtovali otvoritev štirih novih trgovin. Po zapisniku njihovega delavskega sveta povzemamo, da bodo načrte tudi uresničili. Na izredni seji so namreč obravnavali prispеле ponudbe in izmed njih izbrali (najboljše!) naslednje:

- Bitola, nakup lokala, 232 kvadratnih metrov,
- Zadar, nakup lokala, 128 kvadratnih metrov,
- Bihač, najem lokala, 100 kvadratnih metrov,
- Varaždin – izdano soglasje za otvoritev nove prodajalne pri najboljšem ponudniku.

V vseh novih prodajalnah bodo prodajali na drobno in veliko vse iz proizvodnega programa tozdov Save in drugih, ki dopolnjujejo naš asortiman.

Po dolgoročnem načrtu pa POS namerava odpreti tudi več lastnih skladišč po Jugoslaviji. Letos bodo odkupili dvoje skladišč, in sicer eno v Beogradu in eno v Nišu, prostore za eno skladišče pa bodo najeli v Novem Sadu.

je po sestavi enak kačjemu. Zaradi tega vas opozarjamo na zelo hude posledice, če pride jeguljina kri v odprto rano. Prav tako je nevarno, če si pomanete oči s prsti, na katerih je jeguljina kri. Jegulja je zelo dobra riba za uživanje, vendar mora biti tudi pravilno oz. dovolj pečena ali kuhana.

Posebej bi opozoril kadilce, ki z neumitimi rokami primejo cigareto in jo dajo v usta.

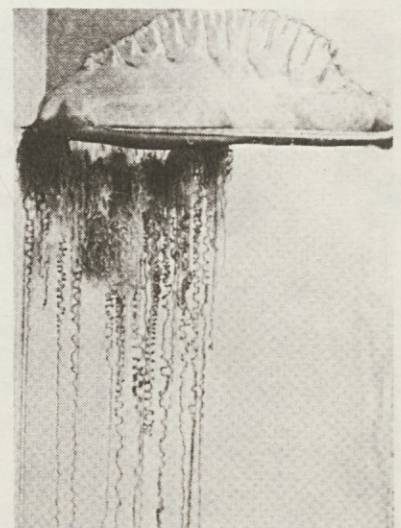
V vseh primerih povzroči strup krče, vrtoglavico, povišano telesno temperaturo in povišan pulz. **Prva pomoč:** poizkusiti izbruhati zaužito hrano, zaužiti požirek konjaka ali močno črno kavo in dajati hladne obkladke na tilnik. Takoj poklicati zdravnika, posebno v primeru, če je zastrupitev nastala z jeguljino krvjo, ki je prišla v odprto rano.

Starše bi rad opozoril na možnost opeklin pri otrocih, in sicer z **vetrnico (vlasuljo)**. Te vetrnice se razlikujejo po barvi, in sicer so rumena, rdeča in zelena; slednja je najbolj strupena, seveda v primeru, da pride v del telesa večja množina žarnikov. Po dotiku se poviša temperatura in poveča pulz. **Prva pomoč:** manjše opekline premažemo s špiritom in posujemo s pudrom, pri večjih opeklinah pa je priporočljivo poklicati zdravnika.

Drugi predstavnik je **meduza (klobuh uhati, klobuh goleni)**, poleg teh dveh, ki sta stalno naseljena v Jadranu, pa je še tretja

Pripis uredništva:

Vsi, ki si želite predavanja in demonstracije priprav za ribolov, nam sporočite v uredništvo!

Portugalska ladja

Na Titovem trgu v Kranju se je dne 24. maja zbralo okoli 2000 občanov na osrednji proslavi ob dnevu mladosti in Titovih jubilejev.

Glavni direktor Filip Majcen med vzdrževalci

VSE ZA TOVARIŠTVO!

V prejšnji številki *Save* smo objavili zapis o 1. smučarskem tekmovanju – srečanju vzdrževalcev iz skupnosti tozdog KET.

Kot so bili originalni pri organizaciji in načinu tekmovanja, so se na svojstven način »odrezali« tudi 25. maja (dan mladosti je bil najbrže povsem naključno).

V mehanično delavnico so povabili tov. Filipa Majcna in se mu zahvalili za moralno podporo pri izvedbi prvega srečanja. Hkrati so ga zaprosili za stalno pokroviteljstvo takih srečanj. V spomin na krvavsko srečanje 1977 je v imenu vzdrževalcev-udeležencev Franci Štular izročil tovarišu Majcnu doma izdelan miniaturni lavor z vgraviranim zaščitnim znakom. Za podstavek so izbrali dragocen les tisa, ki ga je eden od vzdrževalcev prinesel s planin.

Tov. Majcen se je prisrčno zahvalil za pozornost in dejal: »Toplo pozdravljam taka srečanja, kot je bilo vaše na Krvavcu. Tudi to je potrebno za celovito življenje delovnega človeka. Ob takih priložnostih se ljudje med seboj še bolje spoznamo in se zaradi tega pri delu tudi bolje razumemo.«

Po tem so tovarišu direktorju pokazali še slike s Krvavca in jih skupaj komentirali.

Najbrže nisem samo jaz pričakoval, da bo prej ali slej »padla« tudi beseda o gradnji nove mehanične delavnice. In res je. Pri tem so bili vzdrževalci takoj pripravljeni, da precej prično delati lopate za svečano otvoritev gradnje! Tovariš Majcen je dejal, da tudi on želi, da bi bilo eno od prihodnjih takih srečanj – že v novih prostorih.

Tovariško in zares prijetno srečanje ter spodbuda za delo.

Jošt

Glavni direktor Filip Majcen v sproščenem pogovoru z vzdrževalci.

Zaobljuba teritorialcev

VAROVALI BOMO NAŠO NEODVISNOST

Irena Govekar

Moj današnji sogovornik je mlada Savčanka Irena Govekar ki je bila na Titov 85. rojstni dan sprejeta v vrste teritorialne obrambe. Irena je mlado, temperamentno dekle in odgovori na moja vprašanja naj bi to ugotovitev tudi potrdili. V kolikšni meri sem uspel združiti mladostno zaletavost v prijeten intervju, ne vem. To boste presodili sami in vesel bom, če vam bo ta kratek zapis o mladi Savčanki všeč.

Najprej sem Ireno povprašal, kako je pravzaprav prišla v vrste teritorialne obrambe? Zamislila se je in potem odgovorila:

»Domov sem prejela obvestilo, naj se zgledam v vojašnici Staneta Žagarja, kjer bom dobila obleko za civilno zaščito. Nemalo sem bila presenečena, češ, kaj pa mi bo obleka in kaj bo moja naloga v teritorialni obrambi. Malo zaskrbljena sem se odpravila po obleko, ki je bila za mene dokaj nenavadna. To je bil moj prvi pravi stik z vojsko. Obleki je sledila vaja teritorialne obrambe. Na teh vajah sem spoznala, da je teritorialna obramba del splošnega ljudskega odpora, ki naj bi se bil ob morebitnem napadu sovražnika na našo domovino.«

»Kaj ste na teh vajah počeli?« sem pobaral sogovornico.

»Osnovni namen takega splošnega ljudskega odpora je v pravem trenutku prav ukrepati. Tu so nas pripadniki JLA učili ravnati z orožjem, predvsem s puško in bombo. Naučili so nas pravilno držati puško, spoznali smo njene sestavne dele in borbene sposobnosti, spoznali smo skrivnost postavljanja zased in maskiranja, metali smo bombe, seveda pa smo se seznanili tudi z vojaško komando in disciplino.«

»Kdo vse ste člani teritorialnih enot?« sem poprašal Ireno.

»V naše vrste so vključeni fantje, ki še niso odslužili vojaškega roka, in sicer od 15. leta naprej. Večino teh enot pa sestavljajo dekleta in žene od 15. do 60. leta. Torej res pisana družina.«

»Kako si se počutila v vojaških čevljih in uniformi s puško na rami,« je sledilo naslednje vprašanje.

»Glede počutja se ne bi pritoževala, saj so obleke dovolj ši-

roke in velike. Občutek v oprijetih kavbojkah je vsakakor bolj prijeten, pa tudi naša ženskost bolj pride do izraza. Če bi se pritoževala, bi se nad puško, ki je bila zame in ostala dekleta pretežka.«

»Spoznala si del vojaškega življenja. Kako gledaš sedaj na naše fante v sivo zeleni uniformi?« sem zvil v vprašanje na ranljivo mesto večine deklet. In odgovor je bil tak kot sem pričakoval.

»Predstavljala sem si, da je fantom lažje, kot jim je v resnici. Ne bi rekla, da so zaradi tega reveži, toda 15 mesecev je za dekleta, ki ima fanta v uniformi, vseeno dolga doba in težka preizkušnja.«

»V sredo, 25. maja, na Titov rojstni dan, na dan mladosti si bila uradno sprejeta v vrste teritorialne obrambe. Kako je potekal sprejem in kaj ti pomeni,« sem zastavil vprašanje Ireni.

»V vrste teritorialne obrambe sem bila sprejeta na Titovem trgu, kjer smo izrekli svečano vojaško prisego in kasneje svojo izjavo podpisali. To je bil zelo lep trenutek, ki se ga prav zavedam šele sedaj. V zaprisegi smo obljubili varovati našo neodvisnost in dati zanjo tudi svoje življenje, če bo potrebno. V domu JLA smo si ogledali štiri filme, ki so prikazovali narodno obrambo, življenje tov. Tita, vojaško življenje v kasarni in na terenu in enoto deklet v teritorialni obrambi. Filmi so bili zanimivi in poučni. Od predstavnikov vojaških starešin smo izvedeli tudi za novico, da se v vojaške šole lahko vključijo tudi dekleta, ki imajo veselje do vojaškega poklica. Sledila je zakuska in nazadnje ples ob zvokih vojaškega ansambla.

Vesela sem, ker sem član teritorialne obrambe in bom zadane naloge vestno in z veseljem izvrševala in tako prispevala k splošni blaginji našega ljudstva in graditvi samoupravnega socialističnega sistema.«

Marsikaj je imela mlada teritorialka še povedati, toda bistvo ste izvedeli iz tega zapisa, ki je preprost in mladosten. Ireni lahko zaželimo čim več uspeha v delu teritorialne obrambe in prijetnih uric v močeradasti obleki.

KRAJEVNA SKUPNOST VODOVODNI STOLP V PRIPRAVAH ZA SPLOŠNI LJUDSKI ODBOR

Občani in delovni ljudje v krajevni skupnosti, ki so drugače organizirani v organizacijah združenega dela in drugod, uresničujejo politiko ljudske obrambe in se organizirajo in usposabljaajo za oborožen boj in druge oblike odpora, za varstvo in reševanje ogroženega prebivalstva in materialnih dobrin ob vojnih akcijah, ob naravnih in drugih hudih nesrečah in opravljanje drugih nalog, ki so določene z zakonom, s statutom in z obrambnim načrtom krajevne skupnosti in občine.

Kako so občani in delovni ljudje v krajevni skupnosti Vodovodni stolp organizirani v pripravah za splošni ljudski odpor in s kakšnimi težavami se srečujejo, sem izvedel v razgovoru s tov. Jankom Urbancom — predsednikom odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v krajevni skupnosti Vodovodni stolp.

— Kako je organiziran ljudski odpor v krajevni skupnosti Vodovodni stolp?

Krajevna skupnost Vodovodni stolp je številčno močna, vendar v primerjavi z drugimi krajevnimi skupnostmi manj obsežna. Na območju Oldhamske ceste, Ceste JLA in vse do Rupe in Kokre živi nekaj več kot 7.000 ljudi. Sestav ljudskega odpora se delno razlikuje od sestava celotne krajevne skupnosti, ker zajema 7 sosesk s priključeno Rupo, kjer živi predvsem kmečko prebivalstvo, ki je zelo pomembno za priprave splošnega ljudskega odpora.

Za ljudski odpor v krajevni skupnosti je odgovoren svet krajevne skupnosti, ki je za izvajanje obrambnih priprav ustanovil odbor za ljudski odpor in družbeno samozaščito, ki ima:

- komisijo za gospodarstvo,
- komisijo za šolstvo in izobraževanje,
- komisijo za zdravstvo in socialno službo,
- komisijo za agitacijo in propagando,
- komisijo za družbeno samozaščito in varnost,
- štab civilne zaščite,
- štab teritorialne obrambe,

— načelnika narodne zaščite.

Za izvajanje občasnih akcij in nalog lahko odbor ustanovi začasne komisije, ki te naloge in akcije izpeljejo. Vse te organe je imenoval svet krajevne skupnosti po predhodni obravnavi v vseh družbenopolitičnih organizacijah in vsi ti organi delajo prostovoljno.

— Kakšen je program dela odbora in s kakšno problematiko se srečuje odbor pri izvajanju programa?

Kakšnega posebnega programa dela odbor nima, vendar dela je vedno dovolj. Naloge prihajajo od organov za ljudski odpor Skupščine občine Kranj. Ena od stalnih nalog je evidenca občanov ter organizacija vzgoje in izobraževanja občanov v civilni zaščiti, ki je organizirana po stolpnih, blokkih in ulicah. Od vseh enot civilne zaščite za sedaj največ pozornosti posvečamo ekipam prve (medicinske) pomoči.

— Kako je s kadri v krajevni skupnosti?

Kot sem v prejšnjem odgovoru omenil, je ena od stalnih nalog evidenca prebivalstva. V zadnjem času imamo velik problem zaradi selitve občanov v druge krajevne skupnosti, predvsem na Planino, kjer gradijo nova stanovanja. V naši krajevni skupnosti z urbanističnim načrtom ne načrtujemo novih stanovanjskih blokov, zato se ljudje selijo drugam in to nam trenutno dela največ preglavic. Ker nimajo odjavno prijavnice pisarne, je seveda tudi tekoča evidenca pomanjkljiva. Lahko rečem, da se pri kadrovanju v organe ljudskega odpora (komisije) srečujemo z velikimi problemi. Veliko je ljudi, ki so že aktivni v delovnih organizacijah ali družbenopolitičnih organizacijah, tako da odklanjajo kakršno koli aktivnost na terenu.

Mislim, da se bo potrebno čim prej dogovoriti tako z delovnimi organizacijami kot z družbenopolitičnimi organizacijami o delu občanov na področju ljudskega odpora v krajevni skupnosti.

— Kako se mladina vključuje v obrambne priprave?

Na terenu je sodelovanje z mladino zelo dobro. Imeli smo že več skupnih akcij in svet krajevne skupnosti v celoti podpira mladino. Veliko mladincev in mladink je razporejeno v komisije ali pa so kot kurirji zadolženi za vzpostavljanje kurirske mreže v primeru mobilizacije. Verjetno bi bilo nemogoče organizirati enote prve pomoči, če ne bi bilo mladincev in mladink, ki so že v šolah dobili osnovno znanje prve pomoči. Še enkrat poudarjam, da je mladina prisotna v ljudskem odporu v naši krajevni skupnosti, v kateri sta idejna nosilca in orga-

nizatorja ljudskega odpora SZDL in ZK.

— Ali trenutno planirate kakšno akcijo?

V letu 1977 morajo vse šole v občini Kranj izvesti obrambni dan. V naši krajevni skupnosti smo že pregledali programe in ugotovili, da so šole zelo dobro pripravile svoje programe in da bomo s skupnimi močmi tudi to nalogo izvršili.

Zahvalil sem se tov. Urbanecu za izčrpen razgovor z obljubo, da se bodo tudi številni Savčani, ki živijo v krajevni skupnosti Vodovodni stolp aktivno vključili v obrambne priprave v kraju svojega stalnega bivališča.

Lacko Vladimir

ALKOHOLIZEM – ZDRAVLJENJE – ABSTINENCA

Ob 10-letnici svoje abstinence bi rad povedal nekaj besed o svojem alkoholizmu in 10-letni rehabilitaciji, ki je popolnoma povezana z mojo abstinenco.

Kot alkoholik sem bil podoben vsem tistim, ki tudi danes prekomerno uživajo alkohol.

Podobnost se je izražala v malomarnem odnosu do dela in družine ter vsega ostalega okolja.

Glede na prekrške, ki sem jih imel v delovni organizaciji, bi moral biti disciplinsko izključen. Z motivacijo takratne socialne službe, ki mi je osvetlila problem alkoholizma in njegovo rešitev, pa sem se odločil za zdravljenje proti alkoholizmu.

Zdravljenje je potekalo v bolnišnici Begunje in trajalo približno 2 meseca. Svojo rehabilitacijo sem nadaljeval v klubu zdravljenih alkoholikov. Moja rehabilitacija se je nadaljevala na delovnem mestu in v družini.

V začetku sem imel tudi težave pri abstinenci zaradi okolja, ki me ni sprejemalo resno. V času abstinence sem bil zaradi zdravstvenih razlogov, ki so bili posledica mojega alkoholizma premeščen na drugo delovno mesto, kjer sem še sedaj.

Povedati moram, da sem se za zdravljenje odločil s stvarnimi življenjskimi cilji, ki sem jih zasledoval vse do danes in jih tudi dosegel. Popolnoma se je spremenilo stanje v družini, saj sem

večji del prostega časa posvetil otrokom in ženi. Pri delu v podjetju sem se dobro počutil in se tudi danes, seveda pa se je spremenilo tudi finančno stanje moje družine. Aktivno se vključujem v delo družbenih organizacij, česar pred zdravljenjem nisem bil sposoben.

Ob tej priliki bi rad povedal tudi nekaj svojih misli o alkoholizmu oz. alkoholiku.

Menim, da je za problem alkoholizma kriv sam alkoholik, seveda pa na to vplivajo socialne razmere v družini in okolju.

Mislim, da bi morali na splošno jemati zdravljenje proti alkoholizmu bolj realno, saj se šteje alkoholizem kot bolezen. Tako bi se marsikdo izmed alkoholikov veliko lažje odločil za ustrezno zdravljenje oz. abstinenco.

Ob svoji obletnici abstinence se rad spominjam socialnega delavca tov. Studna in vodstva delovne enote avtozračnic, ki so skupaj prispevali k temu, da sem se lažje odločil za zdravljenje.

Vsekakor pa ne smem pozabiti svoje žene, ki je morala dosti žrtvovati v času mojega alkoholizma kakor tudi kasneje v prilaganju na nov način življenja.

10-letno abstinenco sem praznoval 27. 4. 1977. Ob tej priliki želim vsem abstinentom še nadaljnjo vztrajnost in dobro počutje v abstinenci.

Fran Bolka

Industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov SAVA, Kranj

Datum: 27. 3. 1975

NAVODILO ZA VOZNIKE IN NJIHOVE SPREMLJEVALCE

Spoštovani tovariši!

V vašem interesu in v interesu naše delovne organizacije, je da vas na kratko seznanimo z nekaterimi zahtevami glede notranjega reda in varnosti v naši delovni organizaciji:

1. pri vходу oz. izhodu morate vaše vozilo ustaviti in vratarju pokazati ustrezne dokumente;
2. največja dovoljena hitrost na področju tovarne je 15 km/h;
3. v podjetju je kajenje strogo prepovedano, kaditi je dovoljeno le v kadilnicah;
4. med nakladanjem ali razkladanjem tovora se ne smete oddaljevati od vozila;
5. sprehajanje po skladiščih in proizvodnih prostorih je strogo prepovedano;
6. če ste pripeljali surovine, jih morate najprej zapeljati na tovarniško tehniko;
7. na vašem vozilu sme biti naloženo samo tisto, kar lahko dokažete z odpravnico;
8. na vratarjevo zahtevo ste dolžni vratarju omogočiti, da pregleda vaše vozilo.

Upravičeno pričakujemo, da boste gornja navodila z razumevanjem upoštevali, sicer bomo prisiljeni o vašem nasprotnem ravnanju obvestiti vašo delovno organizacijo in vam prepovedati vstop in si tako za bodoče zagotoviti spoštovanje naših zahtev.

Oddelek za zavarovanje delovne organizacije

(NE)UPOŠTEVANJE CESTNIH PREDPISOV

Pred vhom v delovno organizacijo Sava in tudi na tovarniškem dvorišču so postavljeni prometni znaki, ki omejujejo hitrost vozil na 15 kilometrov na uro. Namen omejitve hitrosti vozil je zagotoviti čimvečjo varnost vseh udeležencev prometa v tovarni (pešci, kolesarji, viličarji, osebna in tovorna vozila).

Dan za dnevom lahko vidimo na tovarniškem dvorišču tako hitro vožnjo nekaterih osebnih kot tudi tovornih vozil, ko le-ti drvijo, kot da bi preizkušali svoja vozila in se ne zmenijo za prometne znake, za ustna ali pismena navodila.

V preteklosti so se zaradi hitre vožnje že pripetile nezgode in lahko se še, če vozniki ne bodo upoštevali predpisov.

Da bi se prepričali, kakšno je stanje v resnici, smo se z oddelkom za zavarovanje delovne organizacije domenili za preverjanje hitrosti posameznih vozil v tovarni. Že nekaj dni pred akcijo so vratarji voznikom vozil ob vstopu v tovarno dajali pismena navodila in jih opozarjali na omejitve hitrosti.

31. maja ob 7. uri smo pričeli z akcijo, ki je bila, kot se je pokazalo pozneje, upravičena.

Rezultati pa so seveda, s šoferskimi komentarji, naslednji:

KR 600-14 (Transturist) — saj nisem peljal 40 km/h — tahograf je pokazal 38

KR 397-31 (Komunalno podjetje) se pri vratarju ni ustavil — tahograf je pokazal 40 km/h

KR 588-93 (Sava) — je bil dvakrat opozorjen — obveščen je bil tudi vodja tozda Vzdrževanje

KR 302-88 (Transturist) — ni imel vložnega grafikona v tahografu — vozil prehitro

RP 165-2 — kombi — ni vedel za omejitev hitrosti — vozil 50 km/h

KR 437-20 (Transturist) tahograf pregledan pri vratarju ob izhodu iz tovarne je pokazal 30 km/h

KR 266-36 (Transturist) po ustavljanju je voznik prebral pismeno navodilo — tahograf je pokazal 35 km/h

Nedvomno bi takih in podobnih primerov našli veliko, vendar pa to ni bil naš namen.

Z akcijo želimo opozoriti voznike motornih vozil na predpise in varnost vseh udeležencev v prometu.

Naj na koncu tega zapisa omenim, da so po akciji vozniki vozili bolj previdno in tudi počasneje, vprašanje pa je, koliko časa bo tako, zato bo tudi v prihodnje še potrebno organizirati take in podobne akcije.

P. Bogataj

POSLOVANJE SKUPNOSTI TOZDOV TOVARNE TEHNIČNIH IZDELKOV V LETOŠNJEM LETU

(Nadaljevanje s 1. strani)

stroškovnih mestih, tako da bi bil rezultat lahko še veliko ugodnejši.

Čeprav so doseženi rezultati zelo ugodni, pa je očitno, da še vedno nismo izrabili vseh možnosti. Zato bi bilo treba ponovno opozoriti na težave pri proizvodnji gumeno-tehničnih izdelkov, na njeno šibko, za zadnja leta lahko rečemo celo nazadujočo re-produktivno sposobnost in tehnološko zaostalost, s tem pa povzročamo čedalje manjšo konkurenčno sposobnost na tujem in tudi že na domačem trgu. Tudi iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da se ta rast proizvodnje opira predvsem na domače povpraševanje in v manjši meri na izvoz kot v minulem letu. Temu botrujejo še visoke obveznosti, nenehna rast splošnih stroškov poslovanja itd.

Torej eden pomembnejših vzrokov za našo nadaljnjo rast produktivnosti je tehnični napredek. Nekateri poznavalci celo trdijo, da velja 75–90 % rasti produktivnosti pripisati prav dosežkom znanstveno tehničnega napredka v proizvodnji.

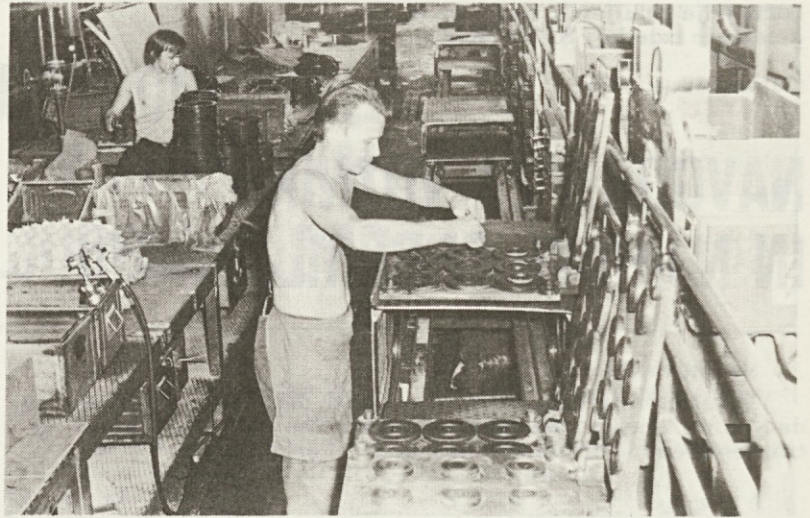
PRODAJA

Prodaja gumenotehničnih izdelkov je bila v prvih petih mesecih tekočega leta zadovoljiva, kar nam dokazujejo naslednji podatki: pri posameznih skupinah izdelkov (gumene cevi, moped pnevmatika za ročni transport, tesnilne plošče in lepila) vlada prava konjunktura, ki nam zaradi omejenih zmogljivosti povzroča precej težav, saj ne moremo ustreči niti vsem željam domačih in tujih dolgoletnih kupcev, kaj šele osvajati nove izdelke. Vendar menimo, da bo povpraševanje kmalu prišlo v normalne okvire, ne bo pa upadlo v takšnem obsegu, da bi bistveno porasle zaloge.

Prodaja velopnevmatike, ki je bila lansko leto v globoki krizi, predvsem iz določenih objektivnih vzrokov, se je sicer začela veliko bolje kot lani, vendar še ne s polno močjo. Veliko povpraševanje po pnevmatiki je posebno v deželah Zahodne Evrope, vendar smo prodajo na to tržišče omejili zaradi neugodnih prodajnih pogojev. Tudi druge skupine izdelkov prodajamo dobro, tako da trenutno kupci ne morejo takoj dobiti raznih gumenih plošč, gumiranega platna, ležalnih blazin, različnih stiskanih izdelkov in storitev gumiranja. K daljšim dobavnim rokom so precej prispevali tudi izpadi nekaterih zmogljivosti zaradi okvar strojnega parka ali pomanjkanja delovne sile.

Precej težav imamo pri prodaji transportnih trakov. Tu nekoliko zaostajamo za planom predvsem zaradi neugodne sestave naročil. Predvidevamo, da bo položaj v drugem polletju ugodnejši, saj smo obdelali veliko število možnih kupcev, ki pa sedaj uporabljajo že montirane trakove ali pa trakove iz zaloge. Majhne manevrske možnosti pri proizvodnji klinastih jermenov omejujejo tudi obseg prodaje, ker ne moremo ponuditi kompletne palete jermenov, ki kupci po njih povprašujejo. Pripomniti velja, da imamo v Jugoslaviji vse preveč pester in nenačrten strojni park tako, da je izdelava jermenov na zalogo dokaj tvegana.

Predvidevanja za drugo polletje kažejo na rahlo težnjo po upadanju povpraševanja na področju velopnevmatike in klinastih jermenov. Povsod drugje bo povpraševanje verjetno še vedno vsaj na ravni ponudbe, zato so stvarna pričakovanja, da bomo letni plan prodaje vsaj dosegli tako na domačem kot na tujem trgu, če le ne bo kakšnih večjih in dolgotrajnejših izpadov v proizvodnji.

Menimo, da bi pri marsikateri skupini izdelkov mogli prodati tako doma kot na tujem precej večje količine, pa nam to onemogočajo premajhne oz. iztrošene ali zastarele strojne zmogljivosti. Prodaja večjih serij izdelkov bi nujno povzročila nižje stroške na enoto, kar bi določene izdelke naredilo konkurenčne, ker to danes niti na domačem trgu niso.

V primerjavi z istim obdobjem 1976 se je prodaja povečala na domači trg za 43 %, na tuji trg za 20 %, preko Prodajne organizacije Sava za 51 %.

Letošnji plan prodaje pa je bil presežen na domačem trgu za 21,3 %, na tujem trgu za 2,99 % in preko Prodajne organizacije za 3,7 %, skupaj torej za 14,33 %.

STROŠKI POSLOVANJA V PRIMERJAVI Z ISTIM OBDOBJEM LANSKEGA LETA IN GOSPODARSKIM NAČRTOM

Neugodna gospodarska gibanja v letu 1976, kot so zaostajanje prodaje zaradi novega plačilnega sistema, administrativno omejevanje rasti cen našim proizvodom in povečevanje stroškov, so vplivala tudi na poslovanje skupnosti tozdoz TTI, kar je razvidno iz naslednjih podatkov: v primerjavi z lanskim letom so se stroški poslovanja povečali v povprečju za 24 % (surovine 30 %, storitve, transport itd. 15 %, višji osebni dohodki idr.).

V gospodarskem načrtu je predvideno 23 % povečanje stroškov poslovanja, vendar pa je plan presežen za 6 %.

Poslovno leto 1976 je zaključila TTI z negativnim finančnim rezultatom, kljub iskanju notranjih rezerv z različnimi akcijskimi programi.

Poleg odpiranja škarij cen ni bilo bistveno možno prestrukturirati proizvodnega programa. Ob nezadostno raziskanem trgu zaradi zaostanka tehnoloških spoznanj in neinvestiranja v moderne zmogljivosti ni bilo novih proizvodov oziroma jih je bilo zelo malo.

Ob navedenih domnevah je bil izdelan gospodarski načrt za leto 1977, ki predvideva negativni finančni rezultat. Zaradi ugodnih konjunkturalnih gibanj je prodaja v prvih štirih mesecih letošnjega leta znatno višja od planirane, kar je ugodno vplivalo na izračun

celotnega dohodka in ostanka dohodka, ki pa je še vedno negativen.

Iz analize stroškov ugotavljamo, da se je težnja po podražitvi osnovnega materiala, predvsem kavčuka, tekstila, nadaljevala iz leta 1976, tudi v letošnjem letu, povečale so se cene storitev (transport), narašča splošna poraba in osebni dohodki. Porast omenjenih vrst stroškov ima za posledico slabši finančni uspeh.

POSLOVANJE V DRUGI POLOVICI 1977. LETA

Po kazateljih za prvih pet mesecev bi lahko TTI poslovno leto zaključila brez izgub. Seveda bi se morali dosledno držati naloga akcijskega programa in gospodarskega načrta za leto 1977 – to je

– izpolnjevati še v ostalih mesecih fizični in vrednostni plan proizvodnje, prodaje in se gibati vsaj v okviru planiranih stroškov, na katere pa pogosto ne moremo vplivati;

– če bo usmeritev proizvodnje in prodaje takšna, kot je bila v obdobju januar–maj, potem bi ob smotrnem gospodarjenju lahko pričakovali pozitivni rezultat ob koncu poslovnega leta (zunanj dejavniki so izključeni).

DOLGOROČNO REŠEVANJE PROBLEMATIKE TTI

Da bi se stvari izboljšale, mislimo predvsem na trajno izboljšanje, stanja v katerem je TTI, bi morali TTI modernizirati, specializirati proizvodni program in bistveno povečati količinsko proizvodnjo visokodonosnih izdelkov s tem, da bi število zaposlenih obdržali na sedanjih ravni.

Z uvajanjem sodobnih tehnoloških procesov, ki so v glavnem vezani na moderne in visokoproduktivne strojne linije, bi se v TTI produktivnost tako povečala, da bi bili sposobni nositi vse stroške poslovanja in ustvarjati prosta sredstva za razširjeno reprodukcijo. V skladu z modernizacijo tehnoloških procesov in razvijanjem strojnega parka bi se morala posodobiti tudi organizacija dela, ki tudi bistveno vpliva na produktivnost in rentabilnost proizvodnje.

Peter Bogataj

24. maja so nas obiskali učenci osnovnih šol, ki so na tekmovanju za srebrna Vegova priznanja dosegli najboljše uspehe. Z učenci je bilo tudi nekaj njihovih učiteljev. Po krajšem razgovoru in skromni pogostitvi so si gostje ogledali našo proizvodnjo.

GOSPODARJENJE V OBDOBJU JANUAR – APRIL '77

PROIZVODNJA ZA RAZDOBJE JANUAR – APRIL 1977 –
LOKACIJA KRANJ

	TAP	TTI	UU	SAVA lokacija Kranj
1	2	3	4	5
Proizvedeno I – IV / 1977				
v tonah	8.846,6	3.949,1	1.512,2	14.307,9
v 000 kv. m	—	—	2.143,4	—
VS v 000 din	219.663,6	118.796,1	68.953,8	407.413,5
Indeks na plan I – IV / 77				
ton	102,5	104,7	114,3	104,2
VS	101,8	101,6	97,3	100,9
kv. m			102,5	
Proizvedeno I – IV / 76				
v tonah	8.218,9	3.676,4	1.214,6	13.109,9
v 000 kv. m			1.687,2	
VS v 000 din	220.428,6	108.884,7	48.262,2	377.575,5
Indeks I – IV.77/I – IV.76				
ton	107,6	107,4	124,5	109,1
VS	99,7	109,1	142,9	107,9
kv. m			127,0	

Iz gornjega prikaza je razvidno, da je bilo v razdobju januar – april 1977 proizv. 14.408 ton gotovih izdelkov v skupni vrednosti 407.413.500 din. Tako je bil letni plan I – IV / 77 izpolnjen po količini 104 % in po vrednosti 101 %. Glede na enako obdobje lani pa je fizični obseg proizvodnje večji za 9 %, vrednostni pa za 8 %.

PREGLED DOSEŽENE PRODUKTIVNOSTI ZA OBDOBJE
JANUAR – APRIL 1977 – LOKACIJA KRANJ

	TAP	TTI	UU	SAVA lokacija Kranj
Proizvodnja ton				
I – IV / 76	8.218,9	3.676,4	1.214,6	13.109,9
I – IV / 77	8.846,6	3.949,1	1.512,2	14.307,9
Indeks I – IV.77/I – IV.76	107,6	107,4	124,5	109,1
Poprečno zaposleni I – IV / 76	982	1.395	166	3.649
I – IV / 77	1.027	1.410	188	3.795
Indeks I – IV.77/I – IV / 76	104,6	101,1	113,3	104,0
Poprečna dosežena proizvodnja na delovni dan v letu 1976	95,66	30,00	115,24	42,61
Poprečno dosežena proizvodnja na delovni dan I – IV / 77	97,89	31,83	134,35	44,97
Indeks	102,3	106,1	116,6	105,5

Pri izračunu produktivnosti je upoštevana proizvodnja umetnega usnja v 000 kv. m; pri zaposlenih za lokacijo Kranj pa niso upoštevani zaposleni POS-a.

PREGLED DOSEŽENE PRODAJE IZDELKOV I – IV 1977
PO PRODAJNIH POTEH IN PRIMERJAVA Z ENAKIM
OBDOBJEM PRETEKLEGA LETA

		Neto realizacija					
TOZD	Prodajne Pote	Doseženo				Indeksi	
		I – IV 1976		I – IV 1977		I – IV / 77	na plan
		din	struktura	din	struktura	I – IV / 76	
1	2	3	4	5	6	7 (5:3)	8
STOZD	domača prodaja	148.544	58,12	240.048	62,40	161,60	108,16
TAP	izvoz	41.681	16,31	57.594	14,97	138,18	135,92
	POS	65.337	25,57	87.040	22,69	133,22	96,32
	Skupaj I – IV	255.562	100,00	384.682	100,00	150,52	108,46
	Skupaj I – III	200.053	—	284.776	—	142,35	103,50
STOZD	domača prodaja	85.810	63,30	123.264	64,03	143,65	121,31
TTI	izvoz	20.231	14,92	24.451	12,70	120,86	102,99
	POS	29.530	21,78	44.791	23,27	151,68	103,72
	Skupaj I – IV	135.571	100,00	192.506	100,00	142,00	114,22
	Skupaj I – III	106.114	—	140.842	—	132,73	107,73
TOZD	domača prodaja	44.054	78,43	66.108	77,82	150,06	93,49
UU	izvoz	4.038	7,19	3.538	4,16	87,62	34,13
	POS	8.075	14,38	15.308	18,02	189,57	149,96
	Skupaj I – IV	56.167	100,00	84.954	100,00	151,25	93,06
	Skupaj I – III	45.907	—	67.348	—	146,71	95,10

SAVA,	domača prodaja	278.408	62,24	429.420	64,85	154,24	108,92
lokacija	izvoz	65.950	14,74	85.583	12,93	129,77	111,90
Kranj	POS	102.942	23,02	147.139	22,22	142,93	102,35
	Skupaj I – IV	447.300	100,00	662.142	100,00	148,03	107,75
	Skupaj I – III	352.074	—	492.966	—	140,02	103,41

Delovna organizacija na lokaciji Kranj je v štirih mesecih letos prodala za 662.142 tisoč din izdelkov, kar je za 48,03 % več kot v istem obdobju lani. Planirana realizacija je bila presežena za 7,75 %, in sicer domača prodaja za 8,92 %, izvoz 11,90 %, in prodaja preko POSa za 2,35 %.

Izboljšala se je kvaliteta prodaje, saj je dosežena prodajna stopnja 19,14 nižja od planirane (20), in nižja od dosežene v enakem obdobju preteklega leta.

STOZD TAP

Realizacija izdelkov v razdobju od I – IV 1977

STOZD TAP je od januarja do aprila prodal za 384.682 tisoč din izdelkov, kar predstavlja 58,10 % celotne realizacije na lokaciji Kranj. V primerjavi s preteklim letom je bila realizacija večja za 50,52 %, plan pa je bil presežen za 8,46 %. Od plana zaostaja le realizacija preko POSa, in sicer za 3,68 %, močno pa je presežen plan izvoza (indeks 135,92).

Kvaliteta prodaje, ugotovljena na osnovi doseženih in planiranih rabatnih stopenj, kaže na izboljšanje rentabilnosti prodaje, saj je dosežena rabatna stopnja 21,94 % nižja od planirane (25) in nižja od dosežene v enakem obdobju preteklega leta.

STOZD TTI

Realizacija izdelkov v razdobju od I – IV 1977

Skupnost TOZD TTI je prodala za 192.506 tisoč din izdelkov (29,07 % celotne realizacije) in je presegla plan za 14,22 %. Izboljšala se je prodaja preko POSa, saj je plan presežen za 3,72 %.

Dosežena rabatna stopnja 18,24 je višja od planirane (18), in nižja od dosežene v enakem obdobju preteklega leta.

TOZD UU

Realizacija izdelkov v razdobju od I – IV 1977

TOZD UU beleži za 28.787 tisoč din večjo vrednost realizacije, kar pomeni v odnosu na enako obdobje preteklega leta 51,25 % povečanje. Plan je izpolnjen le z indeksom 93,06 in je bil presežen preko prodajne poti POSa (indeks 149,96), medtem ko domača prodaja in izvoz nista v planski dinamiki.

Kvaliteta prodaje se je izboljšala, saj je dosežena rabatna stopnja 6,31 nižja od planirane (8,40) ter od lanskoletne 8,44.

PREGLED GIBANJA OSEBNIH DOHODKOV V DO SAVA –
LOK. KRANJ I – IV 1977

V obdobju od I. – IV. 1977 je bilo v delovni organizaciji lokacija Kranj izplačanih 105.913.960 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja v odnosu na planirano maso za leto 1977 32,24 % oziroma v odnosu na planirano maso za 4 mesece 96,72 %.

Poprečni OD v delovni organizaciji v prvih štirih mesecih in primerjava z istim obdobjem lanskega leta:

mesec	poprečni OD 77	poprečni OD 76	Indeks
januar	4.453	3.927	113,39
februar	4.427	4.013	110,32
marec	4.521	4.162	108,63
april	4.976	4.204	118,36
I. – IV.	4.595	4.077	112,71

Indeks povečanja OD v DO je v aprilu večji kot v ostalih mesecih, ker smo z aprilom povečali plansko VT iz 0,190 na 0,210 bruto din/H, kar predstavlja 10,5 %.

Poprečni OD po tozidih v obdobju od I. – IV. in primerjava s poprečnim OD v letu 1976

(S)TOZD	popr. OD I – IV.77	popr. OD I – IV. 76	Indeks 77/76 I – IV.	popr. OD 1976	Indeks I – IV 77/76
TAP	4.812	4.228	113,81	4.459	107,92
TTI	4.302	3.795	113,36	3.983	108,01
UU	4.708	4.395	107,12	4.487	104,93
KET	4.609	4.151	111,03	4.300	107,19
POS	4.961	4.230	117,28	4.411	112,47
OSS	4.704	4.278	109,96	4.397	106,98
IC	5.318	5.054	105,22	5.229	101,70
DO	4.595	4.077	112,71	4.261	107,83

– v POS je poprečni OD višji kot v lanskem letu zaradi spremenjnih promilov za obračun OD in višje realizacije plana.

– v IC je poprečni OD nižji kot v lanskem letu, ker se je povečalo število zaposlenih in število ur boleznin nad 30 dni.

IZLET ŠTIPENDISTOV SAVE KRANJ V NARODNI PARK PLITVIČKIH JEZER

Ura se bliža 5. v soboto 14. maja. Štipe distom se odpirajo oči v upanju, da jih bodo predramili topli sončni žarki. Kakšno razočaranje! Dežne kaplje se spuščajo iz sivih oblakov in ubijajo željo po izletu. V prebujajočih se možganih se porajajo neodločne misli. Ali naj ostanem doma in se rajši dobro naspim in po potrebi tudi učim ali naj se pridružim ostalim štipe distom v avtobusu, saj vendar slabo vreme ne more pokvariti vsega razpoloženja. Če bi ostal(a) doma, bi ves dan premišljeval(a), zakaj nisem šel (šla) spoznavat lepote naše domovine in seveda štipe diste — bodoče sodelavce. Nekaterim se take misli niso podile po glavi, saj so se zbudili, ko smo bili mi že daleč od Kranja.

Kot običajno je treba čakati še nekaj minut po domeni uri. V 42-sedežnem avtobusu nas ob 6. uri sedi okrog 20 štipe distov od 83 in še dva naša gosta, že zaposlena v naši delovni organizaciji. Čakamo še 20 minut, da se nakaplja 24 štipe distov in prijazni Alpetourov voznik nas odpelje izpred hotela Creine v Stražišče, kjer smo pobrali še enega gosta iz savinega mladinskega doma. Brisalca na oknih se morata kar hitro premikati, da varno in hitro pridemo v Ljubljano. Tu na Viču iščemo še eno štipe distko, vendar brez uspeha. Pot nas vodi naprej v Novo mesto. Ker ni prijetnega razgleda na pokrajino, se posvetimo drug drugemu. Zberemo se v 2 do 3 skupinice in si pripovedujemo smešnice in se začenjamo seznanjati med sabo. V neki restavraciji v Novem mestu smo se okrepčali z zajtrkom. To velja bolj za dekleta, saj fantje menimo, da če bo tudi kosilo v tem stilu, bomo ta dan bolj lačni. Založimo se tudi z raznim branjem, bomboni in žvečilnimi gumiji, tako da v avtobusu lahko vsak kaj počne: govori, poje, posluša, bere, spi, žveči, je in liže! Razpoloženje se vidno dvigne, ko zagledamo modre lise na sivem nebu v smeri, kamor se peljemo, saj nam to oznanja toplino sonca in žive barve pomladne narave.

Karlovac je ves obsijan, malo manj pa Slunj. Tu naročimo v ho-

telu Slunjčica kosilo, nato pa se sprehodimo po bližnji okolici. Nekateri se martinčkajo, drugi pa si ogledamo tudi tukajšnje blagovnice, kjer nam Darko tako zagnano zaigra na kitaro, da mu počita kar dve struni. Ob 12.15 se posedemo za dolgo, s soncem posijano mizo, ki se vedno bolj polni s hrano in pijačo, vendar tudi hitro prazni. To kosilo so nam omogočile pridne roke savskih delovnih ljudi. Plačilne zadeve uredita naša ekonomista, predsednik kluba Stane in njegova svetovalka Lidija.

Sedaj že nestrpno čakamo, kdaj bomo zagledali naš cilj — jezera in slapove Plitvic. Skozi drevesa se začnemo prikazovati ti biseri narave in vsakič se po avtobusu zaslišijo vzdih in vzkliki občudovanja. Zapeljemo se na parkirni prostor v Veliki Poljani in se usujemo proti vhodu 3 v narodni park Plitvičkih jezer. Kupimo si ustopnico in vozno karto za vožnjo s panoramskim vlakom od Velike Poljane do Labudovca. Ker je do odhoda panoramskega vlaka še dobre pol ure časa, se takoj postavimo pred fotografov objektiv, da si zagotovimo trajni spomin na ta izlet. In kaj sedaj? Po razglednici in značke! Kupujemo na veliko, tudi do 34 razglednic za ekonomistko Ireno, tako da se edina prodajalka kar dobro preznosi. Ne popišemo še vseh razglednic, ko se že moramo posesti po tridelnem panoramskem vlakcu, ki nas s hitrostjo 20 km na uro in z obvestili vodnika po zvočniku o vodah, živalih in rastlinah ter zgodovini tega narodnega parka pripelje do vhoda 4 — Labudovac. Nekateri še kaj napišemo na razglednici in kaj popijemo, drugi pa že hitijo naprej po parku. Sledijo zelenim kašipotom, ostali pa njim. To je sprehod, ki bi ga priporočal vsakemu, ki ljubi take lepote sveta. Človek ne bi verjel, če ne bi videl, da so take barve teh jezer take, saj se zelena barva pojavlja v vseh njenih odtenkih. V prozorih vodah opazujemo pravljerna drevesna debela, pokrita z belo apnenčasto sigo, gibke ribice in ribe, ki skačejo v zrak, da ulovijo mrčes, leteč nad gladino jezer. Iz ločevja se prikaže tudi raca, ki

varno vodi svoje tri gagajoče malčke. Prevzema nas žuborene potočkov med drevesi, čez skale in pršenje milijonov kapljic pod slapovi. Ne moremo se nagledati teh lepot, zato pa jih zabeležimo na filmski trak, kajti tudi čas nas preganja. Kje vse hodimo: po mostovih iz metrskih polen, skozi skalnate votline, tik ob bregovih jezer in po gozdnih poteh. Prednja skupina tako hiti, da, ko pride na breg jezera Kozjek, nas še ni, pa to izkoristijo in se v dveh čolnih prevažajo po jezeru. Mi pa se tako radi fotografiramo, da je zabeležen skoraj vsak slap s štipe disti v ospredju. Doživimo še en prevoz, saj nas prepelje čoln na vesla čez jezero Kozjek v Kupalište. Od tu se povzpemo k hotelu A kategorije. Ko se vračamo v avtobus, začnejo padati deževne kaplje vedno bolj na gosto. Torej imamo srečo, da dežuje samo med vožnjo, ne pa med sprehodi. Ker je ura že 18., naro-

čimo šoferju, da naj nas čimprej pripelje nazaj v domači kraj.

Spet strnemo glave in podoživljamo pravkar prehojeno pot. Ko se o tem pogovorimo, se spet začne zabavni program, kjer bolj poslušamo kot pa sodelujemo. Vedno bolj se spoznavamo, bolj smo družabni. Obstajajo skupinice, nastajajo parčki. Bolj ko zahaja sonce v svoji večbarvni večerni zarji, ki jo prekinjajo močni nalivi dežja, bolj prisrčno je postajalo vzdušje. Napravim še zadnje posnetke veselih obrazov, obsejanih v zadnjih sončnih žarkih tega dne, ki bo ostal vsem v lepem, nekaterim pa še v lepšem spominu.

V trdi temi se okrog 22. ure večkrat ustavimo, tako da imajo posamezniki najkrajšo pot do doma, kjer jih bolj ali manj nestrpno pričakujejo domači.

Bilo je lepo, da naj bo še kdaj tako!

Štipe dist Miran-Lola Božič

DELAVNOST KOMUNISTOV

v skupnosti tozdov Ruma

Pri analizi zaključnega računa za leto 1976 je ugotovljena izguba, povzročena zaradi objektivnih pa tudi zaradi subjektivnih vzrokov. Ne oziraje se na to je potrebno najti izhod iz takšnega položaja. V sodelovanju s strokovnimi službami Save Kranj je bil izdelan predlog sanacijskega programa, o katerem bodo razpravljali delavci na svojih zborih in ga potem sprejeli. Sanacijski program mora vsebovati daljnosežne ukrepe v smislu rekonstrukcije, razširitve in modernizacije proizvodnje. S tem bi v tem trenutku odpravili objektivni vzrok za slabše rezultate gospodarjenja. Poleg tega pa je zelo pomemben dejavnik za povečanje produktivnosti — odpraviti subjektivne slabosti, ki so nas spremljale v preteklem obdobju. Pri izpolnitvi te naloge se mora čutiti delo vseh družbenopolitičnih organizacij.

Katere so subjektivne slabosti pri nas, ki najpogosteje vplivajo na naše poslovanje, in kakšni so ukrepi, da bi jih odpravili?

O tem smo se pogovarjali s sekretarjem osnovne organizacije ZK Boškom Škundričem.

Februarja letos so osnovne organizacije ZK v tozdih Regenerat in Ebonit ter skupnih služb razpravljale o sklepih Pokrajinskega centralnega komiteja ZK in Pokrajinske konference ZK Vojvodine o izgubah v SAP Vojvodina. Na osnovi predloženih materialov smo ugotovili dejansko stanje in analizirali razmere v naši delovni organizaciji po zaključnem računu 1976.

Osnovne organizacije se največ pozornosti namenile subjektivnim slabostim v preteklem letu — ki pa nas spremljajo tudi letos. Najbolj značilne so: preveliko število bolezenskih izostankov in pogosti neopravičeni izostanki z dela, lažje in težje kršitve delovnih dolžnosti, neupoštevanje delovne in tehnološke discipline in pogosta slaba organizacija dela.

Pri reševanju neopravičenih bolezenskih izostankov bo komisija delovne organizacije tesneje sodelovala z ustrežno komisijo samoupravnega interesne skupnosti za zdravstvo pri skupščini občine.

Člani komisij bodo pogosteje obiskovali delavce, ki bodo na bolezenskem dopustu. Vsem, ki ne bodo upoštevali navodil zdravnika, bodo takoj ukinili bolezenski dopust.

Delavce, ki ne bodo upoštevali delovne in tehnološke discipline, in tiste, ki neopravičeno izostajajo z dela, bo treba odločneje kaznovati za kršitve delovnih dolžnosti. Pred tem bo moral izreči svoje mnenje tudi sindikat.

Vse sklepe je treba čimprej uresničiti. Prav tako je treba opozoriti vsakega delavca, ki kakorkoli vpliva na negativne pojave v kolektivu. Menimo, da je tak način edino pravilna pot k boljšim rezultatom, k večji produktivnosti — z vsem tem pa tudi k boljšemu standardu delovnih ljudi.

V razpravi pa smo analizirali tudi objektivne težave, ki so precej vplivale na izgubo v gospodarskem letu 1976:

— V tozdu Regenerat zastarela in dotrajana tehnologija, ki niti po kvaliteti niti po kvantiteti ne pokriva skupnih stroškov tozda. Če k temu dodamo še dejstvo, da je oprema za delo amortizirana z 91 %, sedanja vrednost osnovnih sredstev pa znaša okrog tristo milijonov starih din — mora biti jasno, da je nujno potrebna rekonstrukcija proizvodnje regenerata. Hkrati z obnovo bi povečali tudi obseg s 5000 ton na 10000 ton regenerata — seveda z najmodernejšo tehnologijo.

Vse te naloge nas obvezujejo za resno prizadevanje vseh delavcev, posebej pri odpravljanju nepotrebnih slabosti in pri uresničitvi nalog iz sanacijskega programa.

Radoslav Mijatović

Srečanje mladih gumarjev

KUMROVEC 77

21. in 22. maja 1977 je bilo v Kumrovcu, rojstnem kraju maršala Tita, tradicionalno srečanje članov Počitniške zveze Jugoslavije (Ferijski savez Jugoslavije). To je bilo že XVII. po vrsti. To priložnost smo hoteli izkoristiti tudi mladi gumarji iz vseh jugoslovanskih gumarjskih podjetij za prijateljsko srečanje in izmenjavo mnenj o delu posameznih osnovnih organizacij ZSMJ.

In tako nas je 21. 5. zgodaj zjutraj odšlo iz tovarne Sava kar 8 na pot proti Zagrebu, kjer je bil zbor udeležencev. Bili smo to mladi iz vseh delov tovarne iz TAP, TTI, KET in samoupravnih delovne skupnosti.

V Zagrebu smo se pridružili ostalim članom, ki so prispeli tja iz drugih gumarjskih podjetij (Borovo, Josip Kraš itd.). Mladih gumarjev se nas je tako zbralo kar 27.

S posebnim vlakom smo se nato odpeljali v Kumrovec. Že med vožnjo so stekle besede spoznavanja, pozdravov. Mladi, katerim ni jezik nikoli ovira, smo se hitro sporazumeli in spoprijateljili. Pa še nekaj nas je vezalo – vsi smo bili mladi gumarji.

V Kumrovcu smo se naselili pod šotori. Kar vseh 27 v enega, pa še je bilo dosti prostora. Po namestitvi pa se je začel izredno bogat program srečanja.

Po svečani otvoritvi srečanja bi moral biti po programu ogled Kumrovca in rojstne hiše tov. Tita, pa žal iz tega ni bilo nič. Pač pa so se takoj začela športna

srečanja. Sodelovali smo v nogometu in vlečenju vrvi. Pri nogometu nismo imeli možnosti, kot se temu pravi. Toda pri vlečenju vrvi smo naslednji dan v finalu zmagali in prvo mesto je pripadlo mladim gumarjem. S prvim mestom pa še zaboj piva – saj je med tekmovanjem pot kar curkoma lil s tekmovalcev.

Zvečer prvega dne pa smo ob tabornem ognju zaplesali kolo. Bilo je resnično čudovito: taborni ogenj, topla majska noč in vesela pesem iz mladih grl. Mislim, da smo vsi skupaj doživljali nepozabne trenutke.

Sledilo je »Plavo večerje« – predstava s kulturnim programom na prostem. Tudi za zabavo je bilo poskrbljeno. Organizirano je bilo namreč tekmovanje v izbiranju najlepših moških nog, pri ženskah pa so člani žirije izbirali tisti najlepši del, kjer se hrbtnica konča.

Zabava, pogovor in glasba s petjem niso zamrli celo noč.

22. 5. pa je bila v Kumrovcu osrednja proslava v počastitev Titovih jubilejev – za to področje.

Popoldne pa smo morali zapustiti Kumrovec in oditi proti domu. Polni bogatih vtisov in lepih spominov na dva prečudovita dneva, ki smo jih preživeli med mladimi gumarji iz vse Jugoslavije.

Zato srečni kličemo: NA SVI-DENJE V KUMROVCU 78.

Jenko Darko

Tov. Novič, večkrat se pojavlja vprašanje aktivnosti, pravzaprav kdo je aktiven?

»Osebnostno mnenje je, da je aktiven vsakdo, ki s svojim delom sodeluje pri realizaciji akcijskih programov, ki so jih sprejeli v njegovi osnovni organizaciji, da svoje delo na delovnem mestu opravlja dobro, da se udeležuje sestankov, akcij in drugih oblik aktivnosti, ki jih prireja mladina, sindikat ali partija. Ena oblika je sicer tudi izobraževanje, vendar samo to je premalo. Dotakniti se moram še enega problema okrog aktivnosti. Nekateri mladinci z vstopom v ZK pozabijo na delo v mladini, kjer so bili nekoč aktivni, potem pa so mislili, da je z njihovim vstopom v vrste ZK konec dela pri mladini. Ne trdim sicer, da mladi, ki so v ZK, ne delajo v mladini, toda vsekakor premalo ali pa njihovega dela ni čutiti.«

Kaj bi morali narediti, da bi se delo mladine izboljšalo?

»Pogrešamo tesnega povezovanja z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v tovarni, z vodji tozdov, izboljšati bi morali medsebojne odnose, tako med mladinci in vodstveni delavci kot med samimi mladinci, izboljšati sodelovanje predsednikov osnovnih organizacij ZSM s predsedniki koordinacijskih odborov kot tudi povezovanje le-teh s svetom konference in komisije za idejno-

politično delo in drugimi komisijami. Veliko smo že delali na tem in še delamo.«

Kako mladina sodeluje z drugimi organizacijami v podjetju?

»Mladi smo zastopani v vseh organizacijah v podjetju, toda z rezultati nismo popolnoma zadovoljni. Mi smo zaradi tega potisnjeni nekam v stran.«

Slišati je bilo, da nekateri vodstveni delavci ne sodelujejo najboljše z mladimi po njihovih osnovnih organizacijah. Kako je s tem?

»Napaka bi bilo reči, da vodje ne pomagajo mladini pri delu, čutiti je le, da ta povezava povsod ni dobra. Mladi bi morali v teh tozdih sami vzpostaviti boljše stike z vodji. Problem je tudi, da se vedno ne obrnejo za pomoč in nasvete v pravem trenutku in na pravega človeka. Dogaja se sicer zelo redko, da vodje pozabijo na mladinsko delo in jim ne pomagajo, kot bi mogli s svojimi izkušnjami in morali, in tako so mladi prepuščeni sami sebi in uspehi niso zadovoljivi in problemi so v takih tozdih in osnovnih organizacijah večji kot drugod in ravno tako aktivnost manjša.«

Iz razgovora sem izvedel mnogo koristnega in upam, da sem s tem razgovorom prispeval k boljšemu delu mladih, ki ga spremljajo nenehno težave.

Jože Vratarič

VEST IZ TOTRE

22. maja 1977 je bil zaključen 44. mednarodni kmetijski sejum v Novem Sadu.

Preko 1500 razstavljalcev iz 48 držav je razstavljalo najnovejše proizvode mehanizacije in opreme, prehranske industrije in embalaže, kemične industrije in veterinarstva, poljedelskih proizvodov in drugo.

Tudi naše podjetje že vrsto let sodeluje z izdelki iz plastičnih mas. Razstavljali smo polietilenske cevi, ki so izdelane iz polietilena nizke gostote, visoke gostote ter PVC. Poleg cevi smo razstavili program spojnih elementov. Največ pozornosti pa so pritegnile drenažne cevi.

Udeležba je bila uspešna, ker smo imeli veliko število obiskovalcev iz raznih krajev Srbije, predvsem iz Vojvodine.

Alenka Djukanović

24. maja si je 8-članska delegacija komunistične partije Italije iz pobratenega mesta RIVOLI ogledala našo tovarno. Po ogledu so jim v krajšem razgovoru predstavniki naše tovarne orisali razvoj in položaj, v katerem trenutno smo. Gostje pa so se predvsem zanimali, kako je pri nas poskrbljeno za socialno in zdravstveno varstvo delavca in kakšno je samoupravno odločanje.

Naš razgovor

DRAGIŠA NOVIČ

sekretar ZSM Sava

V našem časopisu lahko preberete v vsaki številki članke o mladini, ki govorijo o delu mladine po osnovnih organizacijah, o problemih, s katerimi se srečujejo pri svojem delu, in o akcijah, ki so ali pa jih bodo izvedli. V teh člankih je pogostokrat čutili mnenje o nezanimanju mladih za delo v ZSM. Ravno zaradi tega sem se odločil za sogovornika Dragiša Noviča, sekretarja ZSM v Savi.

Pogovarjala sva se sproščeno in iskreno, tako da bo pot do resnice kar najlažja. Vaša naloga pa je, mladi Savčani, da iz tega razgovora izvečete najboljše nasvete, ki vam bodo vodilo in pomoč pri nadaljnjem delu in da se boste zavedli in se samokritično vprašali: Ali so res krivi samo drugi, mi sami pa nič?

Mojemu sogovorniku sem za začetek zastavil zelo težko vprašanje: »Zakaj delo mladine po osnovnih organizacijah ne poteka tako, kot bi moralo in bi si želeli?«

»Na delo mladine po osnovnih organizacijah je vezanih več dejavnikov. Eden izmed njih je, da so nekateri mladinci pretežno nad 20. letom preobremenjeni. Zakaj? Treba je vedeti, da veliko mladih dela na tri izmene, da poleg službe obiskujejo še razne vrste oblik izobraževanja ob delu, da so zavzeti z družinskimi dolžnostmi. To so predvsem mlade matere, nekaj pa je tudi takih, ki si grade stanovanja ali pa delajo na kmetijah. Seveda pa je tudi nekaj takih, ki niso motivirani za delo v mladini. Krivda za neuspešno delo mladih po osnovnih organizacijah je tudi v članih predsedstva osnovnih organizacij, ker ne znajo pridobiti mladincev za delo v mladini. Naši odnosi so preveč togi in se je zato potrebno posvetiti vsakemu mladincu posebej, enemu bolj, drugemu manj, se prijateljsko pogovoriti in prepričevati, toda ne biti vsiljiv. Seveda pa bi člani predsedstva in koordinacijskih odborov morali s svojim delom dajati zgled ostalim.«

Od leve proti desni: Neven Šoič, Vida Lončar in Angelca Maček

KVIZ OB 25. MAJU

Žal je bila udeležba na kvizu skromna.

V sredo, 18. maja 1977, je osnovna organizacija ZSMS Sava iz umetnega usnja organizirala kviz na temo: Tito – delo – samoupravljanje. Kviz je bil v počastitev 40-letnice prihoda tov. Tita na čelo KPJ in njegovega 85. rojstnega dne.

V dvorani doma JLA se je ob 17. uri zbralo precej manj mladih kot smo pričakovali pa tudi ostalih članov kolektiva ni bilo veliko.

Zato pa je bilo prijetno vzdušje, ki ga znajo ustvariti mladi in verjetno ni bilo obiskovalca, ki bi mu bilo žal, da je prišel na kviz. Bilo je polno tekmovalnega duha, mladostne vneme, smeha in radosti in vsega, kar spremlja mlade. Za dobro razpoloženje so poskrbeli člani ansambla SMB 220 in okusno opremljen prostor.

Kviz je vodila simpatična Angelca Maček, ki je v uvodu kviza povedala, kdo in zakaj prireja kviz in nato je spregovorila predsednica osnovne organizacije ZSM Umetno usnje Vida Lončar, ki je spregovorila o problemih in o delu mladih v njihovi osnovni organizaciji. Tov. Neven Šoič, predsednik komisije za idejnopolično delo pri ZSM Sava, pa je spregovoril o življenjski poti našega voditelja Tita. Po

uvodnih govorih so dobili besedo člani vojaškega ansambla in po prijetni skladbici je voditeljica pozvala tekmovalce posameznih ekip, da zavzamejo dodeljena jim mesta in nato so se tekmovalci predstavili publiku. Sledila je predstavitev članov strokovne žirije, ki so jo tokrat sestavljali: Edo Gruden, Neven Šoič, Franc Šeruga, Vida Lončar. Vse je bilo pripravljeno in tekmovanje se je lahko pričelo. Kdo bo zmagovallec? TAP, TTI, KET, UU, OSS? Angelca je dala znak in tekmovanje se je pričelo. Na vrsti je bila prva tema vprašanj, od treh tem, kolikor jih je bilo in sicer naj bi odgovor na prvo vprašanje veljal točko. Odgovarjati je začela ekipa OSS in od postavljenih dveh vprašanj o delu v njihovem okolju so odgovorili samo na eno vprašanje. Prvo razočaranje za privržence te ekipe. Kako bo naprej, smo se spraševali in nestrpnost pričakovali odgovore naslednjih ekip. Ostale štiri ekipe so odgovorile na vsa zastavljena vprašanja. Torej vodijo štirje, zadnji je eden. Obeta se trd boj za prvo mesto. Poslušalci so zadovoljni, trema se stopnjuje. Da pa bi jo vsaj malo odvrnili od naših tekmovalcev, naj bi poskrbela savski oktet

in loški humorist Rado, ki se je pred nami hvalil, kaj vse imajo pri njih doma in mi nimamo. Mi obiskovalci mu nismo zavidali, saj si zlate žile, kamnov, raka itd ne želimo. No, vrnimo se k našim tekmovalcem, ki jih je čakala druga serija vprašanj, in sicer o samoupravljanju v Savi. Ta vprašanja so veljala točko več kot prej; torej, pravilen odgovor je prinesel tekmovalcem dve točki. Priložnost za OSS da zapusti zadnje mesto, in za ostale štiri ekipe, da se odmaknejo od tekmovalcev. Zastavljena vprašanja so bila težka in razplet tekmovanja po dveh vprašanjih je pokazal, da se kolo sreče obrača. Tekmovalci OSS so odgovorili na obe vprašanji, tekmovalci KET na eno, Umetnega usnja na eno vprašanje, TAP na nobeno, tekmovalci TTI na obe vprašanji. Po drugem krogu vprašanj je vodil TTI, na zadnje mesto pa so prišli tekmovalci TAP. V drugem delu tekmovanja je imela največ dela strokovna žirija in se je kar dobro obnesla. Čeprav so nekateri tekmovalci protestirali, je žirija ostala pri svojih odločitvah.

Da bi se tekmovalci zopet zbrali od napetega in (razburjenja) razburljivega tekmovanja, so poskrbeli člani savskega okteta in s pesmijo ogreli prisotne, v dobro voljo pa nas je spravil šegavi in navihani humorist Rado, ki je iskal pot, da bi očistil madež, ki se je pojavil na zelo delikatnem mestu ženskega telesa. No, ko je končno prišel po hribčkih in dolincih do madeža ga je vse minilo, ko je opazil, da je madež v vseh mogočih barvah, pa ga je zato raje prepustil v obdelavo drugemu. Da pa se ne bi smejali Savčani samo drugim je poskrbela voditeljica kviza Angelca in pozvala k sebi iz dvorane pet tekmovalcev, pet korajžnih fantov in deklet. Pri tem je imela veliko težav in po dolgem dogovarjanju s publiko so le prišli štirje tekmovalci, ki so se upali pomeriti med seboj v spretnosti spravljavanja gumijastega obroča preko svojega telesa. Ko je najdebelejši tekmovallec uvidel, kaj ga čaka in da nima nobene možnosti za uspeh, jo je mislil pobrisati v dvorano. Toda po pregovarjanju je le ostal in tako smo se lahko nasmejali in obenem prepričali, da so savski izdelki zelo

konkurenčni izdelkom drugih tovrstnih podjetij. Gumijasti obroči so se raztegnili in potem zopet spravili v prvotno obliko in nekaterim tekmovalcem so bili tako všeč, da so si jih hoteli kar prisvojiti. Za sodelovanje pri igri so dobili termoforje, da se bodo lahko na stara leta ogreli, ko jih bo zeblo.

Šaljivemu delu tekmovanja je sledil resni del, in sicer vprašanja o Titu. Ta vrsta vprašanj je veljala tri točke za pravilen odgovor in so v mnogočem odločala. Tekmovalci so se tega zavedali in zato je bila nervoza povsem očitna in razumljiva. Pogledimo, kako so odgovarjale posamezne ekipe na zastavljena vprašanja o Titu. Ekipa OSS je odgovorila na obe vprašanji, KET na nobeno, Umetnega usnja ne eno, ekipa TAP je tokrat odgovorila na obe vprašanji in ekipa TTI, ki je bila vse do predzadnjega vprašanja v vodstvu, je odgovorila na eno vprašanje in tako izgubila prvo mesto. Zmagovalec je postala ekipa OSS, ki je slabo začela, je bila pa v finišu najboljša in osvojila 11 točk od 12 možnih. Druga je bila ekipa TTI z 9 točkami in tretja ekipa TAP z 8 točkami. Predzadnja je bila ekipa organizatorja kviza iz Umetnega usnja, zadnji pa so bili predstavniki KET.

Zmagovalna ekipa je prejela za nagrado lepo rdečo potovalno torbo iz umetnega usnja in knjigo Manifest. Ostali tekmovalci pa so dobili knjižne in praktične nagrade. Savčani so pozdravili tekmovalce z aplavzom in jih obenem opozorili, da je zmagovallec lahko samo eden. Bili so zadovoljni in verjetno se bodo naslednje leto spet udeležili podobnega kviza.

Kaj naj rečem o organizaciji kviza? Mislim, da je kviz v celoti uspel, z majhnimi spodrsljaji, ki pa jih je lahko odpraviti, in mislim, da je dosegel svoj namen.

Po tekmovanju je sledil živahen razgovor med mladinci in mladinkami, porodila so se nova znanstva in to je bil verjetno največji dosežek tega tekmovanja – spoznavanje mladih med seboj. Dolgo v noč so se vrteli mladi ob zvokih dobrega in simpatičnega ansambla SMB 220, kar je pomenilo, da so se mladi imeli lepo. Takšnih tekmovanj si nedvomno želimo še več in ne samo ob 25. maju.

Jože Vratarič

Zmagovalna ekipa Organizacije skupnih služb

Pogovor z Emo Pevc

USMERJENO IZOBRAŽEVANJE TUDI V GUMARSKI STROKI

Pred kratkim sem glede na sklep odbora za informiranje zaprosil tov. Pevčevo, da bi za naš časopis napisala prispevek o stališčih in sklepih predsedstva CK ZKS o nadaljnji preosnovi vzgoje in izobraževanja. Odvrnila mi je, da zelo nerada piše »stališča« o stališčih. Le-te je lahko vsak prebral, če ga je zanimalo. Njej se zdi bolj važno kako ta stališča uresničiti in ali imamo možnosti, da jih spravimo v življenje. Ker sem uvidel, da »iz te muhe ne bo kruha«, sem ji postavil konkretna vprašanja na temo reforma usmerjenega izobraževanja.

1. Kako daleč smo z reformo?

2. Kako se je naša delovna organizacija vključila v reformno prizadevanja?

3. Kakšne so perspektive usmerjenega izobraževanja v gumarski stroki?

Na prvo vprašanje bi lahko odgovorila naslednje:

Na področju vzgoje in izobraževanja imamo sedaj dovolj teoretičnih izhodišč: imamo resolucije obeh kongresov, imamo sklepe CK ZKS in sklepe CK ZKJ — seja je bila pred kratkim v Beogradu, imamo model za 1. fazo usmerjenega izobraževanja ter model usmerjenega izobraževanja odraslih. Pomembno izhodišče, zaradi katerega se je pravzaprav reforma tudi začela, so zahteve znanstvenotehničnega, gospodarskega in družbenega razvoja pri nas. Dejstvo je torej, da se bo zaradi tega razvoja vsekakor morala spremeniti izobrazbena sestava zaposlenih v prid delavcev s poklicno, srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Hkrati pa se je z reformo treba boriti tudi za tesnejšo povezavo sistema izobraževanja s potrebami družbenega dela. S tem, ko se bomo borili za večje znanje in usposobljenost za opravljanje dela in v samoupravljanju, se bomo hkrati borili tudi za večjo produktivnost in večji dohodek. Skratka, jasno je, da pri starem šolskem sistemu ne moremo več ostati in da moramo vse to, kar smo napisali, spremeniti v dejanja. Medtem ko so v drugih republikah z uvajanjem usmerjenega izobraževanja nekoliko bolj korajžni (zlasti v Vojvodini in na Hrvaškem), pa v Sloveniji nismo

prišli dlje od modela za 1. fazo usmerjenega izobraževanja. No, izdelali smo tudi zasnovo usmerjenega izobraževanja odraslih. Navajeni smo, da nekako čakamo, da nam bo reforma izpeljal nekdo »od zgoraj«. To pa ne gre. Gospodarstvo se premalo vključuje v reformna prizadevanja: reforme ne bomo mogli izpeljati toliko časa, dokler se združeno delo ne bo vključilo v reformna prizadevanja. Pri tem mislim predvsem na dolgoročne in srednjeročne plane kadra in pa pripravljenost pomagati pri reševanju materialnih in kadrovskih pogojev za izvedbo reforme.

Kar se tiče drugega vprašanja, moram reči, da naša delovna organizacija ob teh prizadevanjih ni stala ob strani. Sodelovali smo že pri prvem projektu; naše pripombe, ki smo jih uveljavljali preko družbenopolitičnih organizacij, so bile sprejete, prav tako smo aktivno sodelovali pri snovanju modela usmerjenega izobraževanja odraslih, kjer so tudi upoštevali naše dolgoletne izkušnje. Naši delavci so se na zborih delavcev odločili za pristop k Posebni izobraževalni skupnosti za kemijo, farmacijo in gumarstvo, kjer naš Izobraževalni center kot edina verificirana ustanova v Sloveniji za izobraževanje gumarskih kadrov — nastopa kot enakovreden izvajalec izobraževanja s srednjimi šolami in fakultetami. Torej so naši delavci pokazali voljo, da postanejo »subjekt izobraževalne politike«, kot odločno zahtevajo kongresni dokumenti in Zakon o združenem delu. S tako podporo delavcev se tudi da kaj storiti.

Tako lahko odgovorim tudi že na tretje vprašanje, kakšne perspektive ima izobraževanje v gumarski stroki glede na usmerjeno izobraževanje.

Takoj moram poudariti, da smo mi že sedaj izpolnjevali nekatere zahteve resolucij. V Savi nismo nikoli izobraževali delavcev iz drugih nagibov kot iz potrebe za delo in za samoupravljanje. Vendar je moral tisti, ki se je odločil za izobraževanje, iti po težki trnovi poti, da je prišel do želenega znanja. Spomnimo se samo naših gumarskih inženirjev! Hodili so 3 leta v industrijsko gumarsko šolo, nato 4 leta v tehnično gumarsko šolo, nato še 3–4

Letošnje srečanje športnikov gumarjev je bilo v Suvi Reki na Kosmetu. Organizator je bila Tvornica gumenih proizvodov Balkan Suva Reka.

Športnega in tovariškega srečanja se je udeležilo 41 Savčanov, vseh udeležencev guumijade pa je bilo okrog 700 oz. 16 gumarskih podjetij, ki proizvajajo 95 % gumenih proizvodov v Jugoslaviji.

SAVSKI ŠPORTNIKI NA GUMIJADI

Otvoritev gumijade je bila 27. maja. Mimohod vseh udeležencev skozi mesto je izredno navdušil občane Suve Reke.

Naslednja dva dni so bila tekmovanja.

Savski športniki so se pomerili v vseh panogah, ki so bile na programu gumijade. V skupni uvrstitvi so osvojili zelo dobro tretje mesto.

K uspehu jim čestitamo. Več o gumijadi bomo pisali v naslednji številki našega glasila.

Zahvaljujem se vam...

Pred dnevi se je pri nas oglasila tovarišica Pepca Čuk, sedaj upokojenka, ki je delala v Puškarni vse od njene ustanovitve.

Navdušeno mi je pripovedovala, da je pravkar dobila stanovanje v bloku. Pred tem je stanovala privatno in lastnica je zelo grdo ravnala z njo.

»Zdaj pa se mi je uresničila davna želja. Imam svoje stanovanje in mir, čudovit mir. Ne morem povedati, kako zelo sem srečna. Zato želim, da to zapišete, da se zahvaljujem kolektivu, vsem delavcem Save za razumevanje. Hkrati se zahvaljujem za darilo in poslovilne besede sodelavkam in sodelavcem Puškarne ob odhodu v pokoj!«

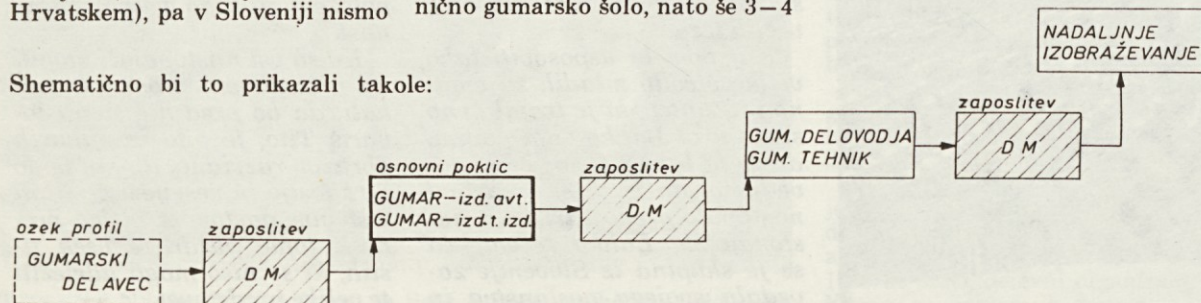
leta na višjo šolo. To je bila prava tortura! Ni čudno, če je kdo omagal. Z reformo ta pot ne bo tako težka, saj smo v osnovi najprej rešili prav ta problem: možen bo npr. prestop iz poklicne gumarske šole v tehnično gumarsko šolo brez nepotrebnega ponavljanja programov. Programi bodo sestavljeni tako, da bodo izhajali iz prakse, iz potreb dela, pa tudi iz samoupravne prakse. Izhajamo s stališča, da naj se mladi, ki si pridobijo osnovni poklic, najprej zaposlijo in nato najbolj sposobni in nadarjeni ob delu ali iz dela nadaljujejo študij.

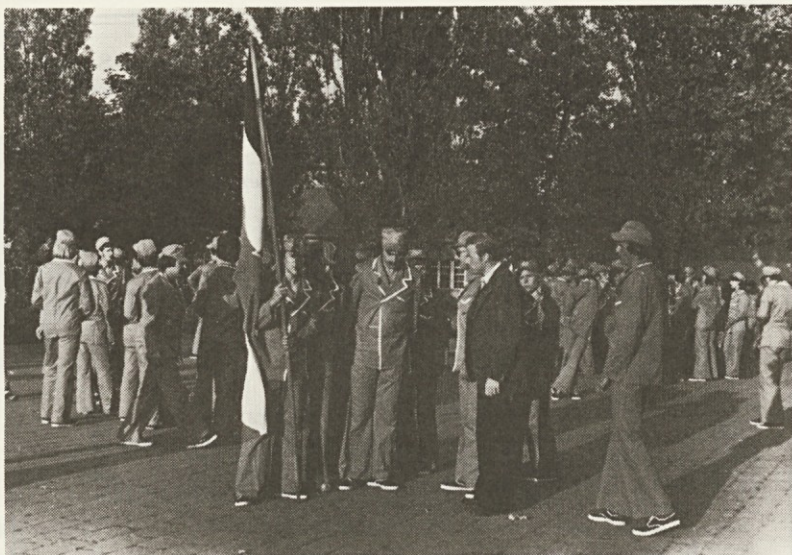
Morali bomo za najbolj nadarjene poiskati pot, ko se iz dela zavedajo, saj so v srednjeročnem načrtu Save opredelili tudi izgradnjo izobraževalnega centra.

Koncept usmerjenega izobraževanja v gumarski stroki smo že pripravili, vendar ga delavci še niso verificirali; predvsem moramo zadevo skupno še s strokovnimi delavci preštudirati in predelati tako, da bomo lahko enakovredno pričeli z reformo z drugimi šolami in centri za usmerjeno izobraževanje.

Zaključila bi z naslednjo mislijo: družbene razmere smo v zgodovini spreminjali vedno z dejanji, z akcijami. Preobrazba našega vzgojnoizobraževalnega sistema je tako pomembna sprememba naše družbe, da se je zanj vredno boriti.

Shematično bi to prikazali takole:

Posvet pred pričetkom vaj

MI V POZDRAV TOVARIŠU TITU IN DNEVU MLADOSTI

V prejšnjih dveh številkah smo vam obljubili, da bomo obširneje poročali o udeležbi naših folkloristov na osrednji proslavi dneva mladosti v Beogradu.

Folkloristi Save Kranj (70 mladih) so v svojo sestavo privabili še mladinke in mladince iz Izobraževalnega centra Iskra Kranj, Poklicne gumarške šole, Gimnazije, Dijaškega doma in folklorne skupine Preddvor ter Primskovo. Vseh skupaj se je na ta način zbralo 130 ljudi in tako predstavljali občino Kranj in njihovo mladino.

Temu številu mladih Kranjčanov so se pridružili še folkloristi iz Tržiča, Lesc, Srednje vasi v Bohinju, Mengša ter nekaj folklornih skupin iz Ljubljane.

Tako zbrani (bilo jih je kar 260) so se združili v celoto na skupnih vajah, ki jih je organizirala republiška konferenca ZSMS v Ljubljani. Umetniški vodja skupine je bil Zvone Gantar, ki je opravljal ko-

repetitorsko delo avtorjev prireditve.

Po približno 20 urah vaj v Ljubljani smo bili pripravljani, da 17. maja odpotujemo v Beograd. V veselem razpoloženju smo se najprej poslo-

vili od občanov Kranja. Srečno pot in tople pozdrave za tovariša Tita je skupini zaželel predstavnik predsedstva ZSM Kranj tov. Jenšterle.

Z železniške postaje v Ljubljani smo krenili z lepo okrašenimi vagoni proti Beogradu. Vseskozi nas je spremljala lepa slovenska pesem, ki so jo prepevali mladi udeleženci prireditve. S postaje v Beogradu smo se v nekaj avtobusih in spremstvu policije odpeljali v vojaške kasarne, kjer smo preživljali devet dni.

jem skupnih vaj in vodstvu skupine nobenih posebnih težav.

O sami organiziranosti življenja v Beogradu pa bi lahko povedal, da smo občutili, da je bila organizacija v rokah mladih, še ne dovolj izkušenih za tako množico ljudi. S tem ne bi rad kritiziral njihovega dela, vendar bi rad le opozoril, da bi drugič pristopili z vsemi izkušnjami, ki so jih pridobili ob tej prireditvi.

Pripravam na napore vaje in samim vajam smo posvetili

Svečanosti na stadionu JLA se je poleg najvišjih gostov udeležilo tudi ogromno Beograjčanov.

Nastop gojencev vojaških akademij

veliko časa, poleg tega pa smo imeli na razpolago tudi nekaj prostega časa, da smo si bežno ogledali nekaj ulic v mestu in Kalemegdan.

Velik vtis o velikem možu naše države je naredil na nas muzej 25. maj, v katerem smo lahko videli vsa pomembnejša in dragocena darila iz vsega sveta ter štafetne palice, ki jih je prejel naš dragi Tito. Tik pred odhodom domov smo posvetili še nekaj časa obisku Avale z grobnico neznanega junaka in opazovali okolico Beograda z razglednega stolpa.

Kaj pomeni mlademu človeku nastopati na tako veliki prireditvi za tako cenjenega in dragocenega vodja naše države, ki je doživel tako visoke jubileje in tako lepo število pomembnih zmag, bi verjetno sam težko opisal.

Vem samo to, da smo se z velikim ponosom pripravljali na slavnostno prireditev, da smo bili srečni, veseli ter razpoloženi za tako veliko slovesnost.

Ko so vsi nastopajoči stopili na prireditveni prostor in čakali, da bo pred nje stopil tovariš Tito, je bilo iz njihovih obrazov razvidno, da mu bodo z radostjo in veseljem čestitali s svojim nastopom in mu prenesli tople pozdrave vseh tistih, ki se niso mogli udeležiti te velike predstave.

Zvone Gantar

Nad štiri tisoč nastopajočih in nad sedemdeset tisoč gledalcev

V tem času je bila naša prva naloga, da na skupnih vajah z vsemi ostalimi udeleženci iz ostalih republik postavimo enotno prireditev na trdne noge tako, da bi na sam slavnostni večer potekala brez večjih težav.

Kaj pomeni usposobiti tako veliko število mladih za enotno prireditev, ki je trajala eno samo uro? Lahko vam povem, da to ni lahka stvar, če se zavedamo, da je v tej predstavi nastopalo preko štiri tisoč nastopajočih. Lahko rečem, da se je skupina iz Slovenije zavedala svojega poslanstva in ni predstavljala organizator-

Vsako delovno soboto

STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

Tokrat o iznajditeljstvu

Izobraževalni center je organizator predavanj, ki so vsako redno delovno soboto in imajo namen širiti zlasti strokovno, pa tudi splošno razgledanost naših delavcev. Predavatelji so naši strokovni delavci, v glavnem predstavniki razvojno-tehnološkega instituta. Predavanje traja približno 45 minut do ene ure. To je prilika, ko si zlasti tehnologi in drugi strokovni delavci izmenjavajo izkušnje, kar jim pri njihovem vsakdanjem delu lahko zelo koristi.

Skrajšano vsebino enega od predavanj navajam v tem članku. Bilo je konec aprila, naslov pa je bil Iznajditeljska dejavnost. Predavanja se je udeležilo tudi nekaj avtorjev iznajditeljskih predlogov, kar je bilo nadvse razveselivo.

Snov je bila razdeljena na tri dele:

1. Iznajditeljska dejavnost – splošno

2. Iznajditeljska dejavnost v naši delovni organizaciji (na področju Kranja)

3. Informacija o osnutku novega pravilnika oz. samoupravnega sporazuma o iznajditeljski dejavnosti.

Da bi lažje razumeli to gradivo, navajam nekaj definicij:

Invenција je novo spoznanje oz. ideja. Rodi se iz opazovanja okolice in ob razmišljanju, kako bi se dalo obstoječe stanje poboljšati. To so zamisli novih naprav, novih proizvodnih postopkov ali uporaba izdelkov v nove namene.

Namen invencije je pridobitev novega znanja in nima nič skupnega z uporabo oz. realizacijo v gospodarske namene.

Inovacija je uporaba znanosti in tehnologije v nove namene zaradi gospodarske koristi. Glavni namen inovacij je gospodarsko izkoriščanje novega znanja.

Inovacijski proces je načrtno in namensko porajanje invencij ter njihovo sistematično pretvar-

janje v inovacije. Za gospodarstvo je važen celoten inovacijski proces, kajti šele sklenjenost tega daje gospodarske rezultate.

Množična inventivna dejavnost pomeni vključevanje in sodelovanje najširšega kroga delavcev, zlasti neposrednih proizvajalcev v inovacijskem procesu. Značilno zanjo je, da to sodelovanje ni osnovno delo delavcev, temveč ob svojem temeljnem delu delavci naprestando iščejo nove možnosti za dvig produktivnosti v svoji okolici. Skrb in dolžnost vsake delovne organizacije bi morala biti, da pobude predlagateljev neguje in ustvarja ugodno vzdušje, da postane ta dejavnost zares množična in plodna.

1. Iznajditeljska dejavnost – splošno

Dejstvo je, da je iznajditeljska dejavnost v razvitih deželah mnogo bolj razvita, kot npr. pri nas. Naslednje dejstvo pa je, da inovacijski proces v navedenih deželah ni prepuščen naključnemu razvoju, ampak je načrtovan oz. vgrajen v gospodarsko poslovanje, povezan je z neposredno proizvodnjo in vodstvenim aparatom.

Pri nas (mišljena je naša družba), ni težko ugotoviti, da je še vedno premalo razumevanja za iznajditeljsko dejavnost.

Analiza vzrokov, zaradi katerih je naša družba tako usodno zapostavila lastno tehnološko ustvarjanje, je sicer zahtevno delo, nekateri poskušajo razložiti takole:

Jugoslavija je iz zaostale, pretežno agrarne države, v svojem hitrem razvoju prišla v industrializacijo, ki je dala velike uspehe in naše gospodarstvo razmahnila. Za to dobo je značilno, da smo se morali v pretežni meri opirati na tujo tehnologijo. To je glavni vzrok za zaostajanje v organizaciji in spodbujanju lastnih razvojnih zmogljivosti. V pogojih

hitre industrializacije je sorazmerno najlažje zgraditi tovarno in zaposliti delavce, medtem ko preraščanje v industrijsko družbo zahteva dvig in razvoj več generacij. Ravno zato lahko toliko bolj zamerimo družbenim dejavnikom, ker so zanemarili organiziranje akcij za dviganje zavesti o tem, da tudi naj sodobnejša tehnologija zastara in da le organizirana lastna iznajditeljska dejavnost vodi k višji razvojni stopnji.

2. Iznajditeljska dejavnost v naši delovni organizaciji

V naši delovni organizaciji segajo začetki iznajditeljske dejavnosti v leto 1954. Pri tem so mišljeni prvi zapisani predlogi.

Ime in priimek avtorja	Število prijavljenih predlogov	Sedanja zaposlitev v skupnosti tozdom
1. Frančišek Vrankar	25	TTI
2. Janez Klemenčič	15	TTI
3. Alojz Županc	14	TAP
4. Feliks Podržaj	13	TTI
5. Alojz Kokalj	12	TTI
6. Silvo Mravlje	11	TS
7. Srečko Zalaznik	11	pokojni
8. Vinko Cuderman	10	TAP
9. Miklavž Luthar	10	TS
10. Peter Skrbuš	10	TAP

Podatki o opredelitvi predlogov, o gospodarski koristi in o nagrahah niso razvidni za celo obdobje, kar bi sicer bilo zelo zanimivo. Točnejše podatke imamo šele po letu 1970, ti pa so bili objavljeni in jih še zdaj redno objavljamo v našem listu Sava v obliki poročil o iznajditeljski dejavnosti.

Pri bežnem pregledu lahko ugotovimo, da je bilo od 683 prijavljenih predlogov okrog 215 odklonjenih.

Kako poteka delo na področju iznajditeljske dejavnosti

Iznajditeljsko dejavnost ureja pravilnik, ki ga je sprejel delavski svet delovne organizacije l. 1973. Iz arhivskega gradiva se da ugotoviti, da je komisija, ki je bila določena 1954. leta, že razpogala s pravilnikom. Izdaje pravilnikov so še sledile: 1957, 1960, 1963, 1967, 1971 in sedanji 1973.

V tem času, t. j. v 23 letih (in del leta 1977), je bilo skupaj prijavljenih 683 predlogov. Poprečje prijavljanja (brez leta 1977) je 28 predlogov letno.

Navedenih 683 predlogov je prijavilo 378 avtorjev, od tega 297 znanih in 85 nezanih (pod šifro). Udeležba žensk: število avtoric v vsem času je 13, kar predstavlja glede na vse predlagatelje 3,5 %, glede na znane pa 4,5 %.

Imena nekaterih avtorjev se večkrat ponovijo. Tako je npr. od 378 avtorjev 155 takih, ki so prijavili po en predlog, 36 avtorjev je prijavilo 5 ali več predlogov, 10 avtorjev pa je celo takih, ki so prijavili 10 ali več predlogov. Spoznajmo jih!

Iznajditeljske predloge obravnava strokovna komisija s stalnim predsednikom. Delo poteka na sejah. Na seje je vabljen tudi avtor z namenom, da pojasni morebitne nejasnosti.

3. Osnutek novega pravilnika oz. samoupravnega sporazuma o iznajditeljski dejavnosti

Obstoječi pravilnik ima manjše ali večje pomanjkljivosti, poleg tega v njem ni upoštevana reorganizacija podjetja, ki je bila po sprejetju pravilnika. Zato je strokovni svet razvojno-tehnološkega instituta izdelal osnutek novega samoupravnega sporazuma o iznajditeljski dejavnosti. Trenutno ga izpopolnjujejo strokovni delavci.

Ko bo ta pravilnik v postopku sprejemanja, se priporočamo, da ga skrbno pregledate, zlasti prizadeji sodelavci, in daste tehtne pripombe.

N. Markun

Tovarišici Nadja Markun (levo) in Saša Strupi, strokovno sodelujeta pri uresničevni inovacijskih predlogov.

V RUMI BOMO DO LETA 1980 ZGRADILI HOTEL B. KATEGORIJE

V dogovoru o osnovah družbenega plana SAP Vojvodine za razvoj turizma do leta 1980 in v družbenem planu rumske občine ter v planu UPI Agroruma je predvideno, da se v Rumi zgradi hotel B kategorije s 110 ležišči.

Delež Agroruma in Gostinskega podjetja Korzo bo znašal pri izgradnji hotela nad 13 milijonov din.

Predlog izvršnega sveta Rume je, da se odstopijo sredstva, pridobljena z davkom na promet z alkoholnimi pijačami v obdobju 1977 do 1980, delovni organizaciji Korzo za izgradnjo hotela. Izvršni svet namreč meni, da Korzo

in Agroruma sama ne bosta zmogla zbrati dovolj denarja.

Po podatkih tozda Korzo je znašal obračun in vplačan davek na promet z alkoholnimi pijačami v letu 1976 okrog 2,1 milijon din.

Potrebe po hotelu v Rumi so zelo velike, posebej še zaradi neugodnih razmer v prenočišču Srem. Brez tekoče vode, brez kanalizacije in ogrevanja prenočišče Srem nima niti minimalnih pogojev za normalno poslovanje. Z izgradnjo hotela pa bi bili ustvarjeni boljši pogoji za razvoj turizma in večjega števila nočitev.

Dušan Božić

NAGRADNI IZLET V BOSANSKO KRAJINO

Lansko leto je občinska konferenca ZSMS Kranj dobila odličje 22. december za osvojeno 1. mesto v tekmovanju za najboljšo občinsko konferenco ZSMS v Sloveniji v sodelovanju z armado. Kot nagrado za osvojeno odlikovanje sta komandant Ljubljanskega armadnega območja in republiška konferenca ZSMS za nagrado poleg pokala in priznanja organizirala izlet v Banjo Luko, točneje šolski center oklopnih enot. Skupaj z vojakami iz vojašnice Stane Žagar se je izleta udeležila mladina Kranja, med njimi tudi mladinci iz Save, ker so v lanskem letu tudi savski mladinci in mladinke aktivno sodelovali s pripadniki armade na različnih področjih.

Na pot smo krenili zgodaj zjutraj v soboto 14. 5. in okoli pol dneva prispeli v Banjo Luko, kjer so nas sprejeli starešine šolskega centra oklopnih enot, ki nosi ime Petra Drapšina, narodnega heroja, komandanta 4. armade in prvega poveljnika I. tankovskih enot jugoslovanske armade. V centru šolajo bodoče starešine JNA. Domačini so nam na kratko razložili zgodovino centra, ki sega v čas NOB. Namreč z odlokom vrhovnega štaba NOV je bila 26. 3. 1944. leta ustanovljena tankovska šola NOVJ iz prostovoljcev, borcev tankovskih enot in nekaj ranjencev, ki so se zdravili v zavezniških bolnicah v Italiji; bila je organizirana v 6 čet. Takoj je pričela intenzivno usposabljanje tankiste, in sicer v El Katadbi, mestu v Egiptu, nekoliko južneje od Kaira. V šoli je bilo 840 slušateljev, ki so se konec junija 1944. leta preselili v Gravino, mesto v Južni Italiji, kjer je šola delovala do 16. 7. 1944, ko je bila ustanovljena 1. tankovska brigada. Šola je po osvoboditvi delovala v Beogradu v letih 1945–46. Z ukazom tov. Tita je tukaj 16. 7. 1945 v osvobojeni domovini pričel delovati šolski center, ki je nadaljeval tradicije tankovske šole. Center se je v letu 1946–48 selil v Belo Crkvo in leta 1948 v Banjo Luko, kjer je še danes.

Od tedaj je v centru končalo šolanje nekaj tisoč gojencev vojaške akademije in podčastniške šole. Razen teh so se tu ves čas usposabljali pripadniki ZRVS in oficirji JNA. Ob sprehodu skozi kabinete, učilnice in poligone smo se lahko prepričali, da so le-ti najsodobnejše opremljeni in da poteku in metodiki pouka posvečajo veliko pozornost.

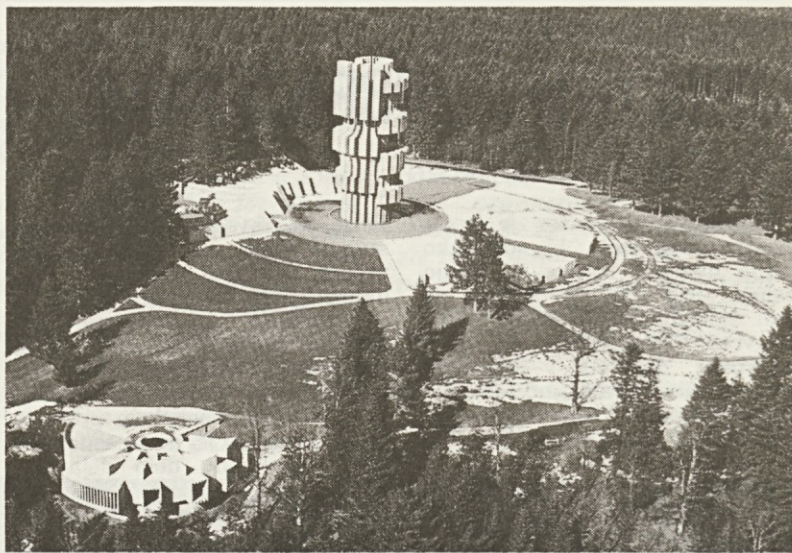
Dovolili so nam, da smo ponekod sami preizkusili delovanje posameznih delov tanka. Pouk teče vzporedno, teoretično in praktično; v vseh kabinetih so tudi originalni deli tanka, ponekod pa, kar nas je najbolj preenetilo, je v sicer klasični učilnici, s klopmi, katedrom in vsem, kar še sodi zraven, tudi pravi, čisto zaresni tank. Ko smo še videli tank v prerezu, smo tudi takoj dobili odgovor, zakaj so vsi gojenci, ki smo jih videli, večino-

ma nižje rasti. Tank je namreč za kakega dolgina zaradi prostorske omejenosti sila nerodna zadeva. Na koncu obiska smo si še ogledali muzej in trofejne tanke v parku pred vhodom.

Potem smo se odpravili na Šehitluke, hrib nad Banjo Luko, od koder je lep razgled na mesto in okolico in kjer stoji spomenik krajišnikom, padlim v NOB. Spomenik sam je predviden tudi kot grobnica, a je notranjost še vedno prazna in nedokončana. Zunaj je obdan s čudovitimi reliefnimi prizori iz naše NOB, ki so delo znanega kiparja Antona Avgustinčiča. Žal je spomenik že zelo poškodovan. Eden od vzrokov za to je napačna izbira kamna. Kamen, iz katerega je spomenik zgrajen, ni odporen na temperaturne razlike, ki so v Banja Luki zelo velike in pogoste, zato se kruši. K temu je seveda prispeval tudi katastrofalni potres 1969. leta. Spomenik so že pričeli obnavljati, le da je to dolgotrajen postopek. Ob vznožju smo namreč videli več kupov različnega kamenja. Sem so ga pripeljali, da bi tukaj ležal nekaj časa in da bi potem ugotovili, kateri kamen je najbolj odporen in zato tudi najprimernejši za popravilo spomenika. Prvi dan obiska smo zaključili z družabnim večerom v domu JNA, kot so nam povedali in jim radi verjamemo, najlepšem domu JNA v Jugoslaviji.

Naslednji dan smo se poslovili od Banja Luke, mesta čigar zgodovina sega v predrimsko čase, ko je tam živel pleme Mezeja. Le-te so uničili Rimljani, ki so ob toplih vrelcih mineralne vode zgradili terme in vojaško utrdbo Castra. Po propadu rimskega cesarstva so to področje naselila ilirska plemena ob polovici 6. stoletja. V zgodovinskih virih se današnje ime Banja Luka omenja prvič 1494. leta. Leta 1528 so jo zavzeli Turki; izpod njihove oblasti je prišla pod oblast Avstroogrske 1878. Tedaj počasi začenja dobivati videz evropskega mesta. V letih med obema vojnami je Banja Luka središče revolucionarnega delavskega gibanja pod vodstvom mestne organizacije KPJ. Pomemben je ilegalni NOP, ki je 21. 5. 1942. organiziral odhod partizanskih aviatikov z banjaluškega polja. To so bili Franjo Kluz, Rudi Čajavec in Mišo Jazbec.

V vojni je padlo čez 3000 prebivalcev Banja Luke, več kot 2000 borcev pa je še danes aktivnih pri graditvi samoupravnih socialističnih odnosov. Z ordenom narodnega heroja je odlikovano 19 Banjalučanov. Po osvoboditvi mesta 22. 4. 1945. se začne pospešeni razvoj, ki je bil za trenutke zaustavljen 26. 10. 1969 ob katastrofalnem potresu jakosti 9. stopnje po Merkalijevi lestvici. Poleg 17 človeških življenj je bilo uničeno ali poškodovano čez 36.000 stanovanj in še in še. Toda obnovev in graditev se je začela še tako rekoč istega dne in danes je Banja Luka

Veličastni spomenik na Kozari

sodobno mesto z okoli 120.000 prebivalcev, od tega čez 50.000 mladih, in mu upravičeno pravijo mesto mladosti, jugoslovansko mesto, mesto, v katerem je dokazana naša jugoslovanska solidarnost in ki je med drugimi pobrateno z Velenjem in skupaj s Kranjem in še 4 mesti v vseh republikah – udeleženec (letos pa domačin) vsakoletne manifestacije mladine »Srečanje bratskih mest«.

Odpravili smo se v nacionalni park na Kozari. Pripeljali smo se pod najlepši vrh Kozare, Mrakovico. Ob vznožju je velik krog, na čigar oboku so izpisani nazivi organizacij iz cele Jugoslavije, ki so pomagale postaviti spomenik. Proti vrhu vodijo stopnice, na katerih je še več manjših valjev, popisanih z gesli oz. stihii iz pesmi o Kozari. Krogi simbolizirajo pekel, ki ga je preživel narod pod Kozaro v času velike 3. sovražnikove ofenzive junija in julija 1942. leta. V junaški borbi okoli 3500 borcev 2. Krajiškega odreda proti približno 50.000 do 70.000 sovražnim vojakom in domačim izdajalcem je strahotno trpelo civilno prebivalstvo, ki se je umaknilo na Kozaro. Tukaj jih je padlo okoli 25000, skoraj 70000 pa so jih odpeljali v koncentracijska taborišča, večinoma starejše ljudi, ženske in otroke. Tov. Tito je dejal: »Kozara je preživela eno najtežjih in istočasno eno najslavnejših junaških dejanj v zgodovini naših narodov. Kozara je med vsemi našimi kraji na prvem mestu po številu žrtev, ki

jih je dala za osvoboditev zemlje in tudi po svojem bogatem deležu v splošnih naporih vseh narodov, ki so se borili proti fašizmu; ime Kozare je znano po celem svetu.«

Na ta junaški boj v opomin bodočim rodovom opozarja 33 metrov visoki spomenik na vrhu Mrakovice. Spomenik je delo kiparja Dušana Džamonje. Stavljene je v obliki okroglega poveza betonskih listov, na zunanji strani obdanih delno z aluminijem, tako da se od tega odbija svetloba povsod naokrog tako, kot se je iskra upora razširila na vse strani.

Okoli centralnega dela so nizki betonski bloki podolgovate oblike: simbolično prikazujejo sovražnikove enote, ki tega upora niso mogle uničiti in so ostale pri tleh, premagane. Zraven je še spominska stena, na kateri so vklesana imena vseh borcev s Kozare, ki so dali življenje za svobodo. Malo nižje je tudi majhna kinodvorana. Po ogledu smo ob spomeniku zaplesali kozarško kolo, ki so se mu hitro pridružili tudi drugi obiskovalci z vseh strani Jugoslavije in je pesem o Kozari še dolgo odmevala.

Zatem smo se odpravili na pot domov in spotoma obiskali še Jasenovac, eno od taborišč, kamor so odpeljali tudi Kozarčane. O tem tokrat ne bi govorili, ker je pred kratkim v časopisu Sava že bil opisan del mračne in grozljive zgodovine tega kraja.

Edo Gruden

DODATNA VODOVODNA MREŽA V RUMI

Vodovodno omrežje Rume ne more oskrbovati industrije z zadostnimi količinami vode.

V srednjeročnem planu razvoja Rume je predvidena izgradnja večjega števila industrijskih objektov, ki bodo za normalno obratovanje potrebovali zadostne količine vode. Zaradi tega je bila sprejeta prehodna rešitev – izgradnja dodatnega vodovodnega omrežja, ki bi v nekaj naslednjih letih rešilo mesto pred pomanjkanjem vode. Medtem pa bo

zaključeno delo pri gradnji regionalnega vodovoda za preskrbo z vodo vsega zahodnega Srema.

V samoupravni interesni skupnosti za urbanizem in komunalne dejavnosti smo zvedeli od tov. Miroslava Antića, ki je zadolžen za tehnična dela pri izgradnji vodovoda, da je ob koncu februarja Hidrosonda že naredila vrtine vodnjaka na Fišerjevi kmetiji. S tem so zagotovljene potrebne količine vode.

Dušan Božić

ZVEZA SINDIKATOV SLOVENIJE

OBČINSKI SVET · KRANJ

TRG REVOLUCIJE 3

Telefon: 23-290, 23-296
Poštni predal 53
Tek. rač. 51500-678-80191Številka: 35/5-77
Datum: 9. 5. 1977

ZTS — Albina Drolca Sava Kranj — Škofjeloška ulica 6

**ZADEVA: ZAHVALA ZA POMOČ
PRI ORGANIZACIJI PROSLAVE
1. MAJA 1977**

Prvomajska proslava praznika dela na Joštu je za nami in lahko rečemo, da je izredno uspela, še posebej, ker nas je obiskal tovariš Tito s soprogo in drugimi visokimi gosti, kar je za nas kot organizatorje proslave in srečanja delavcev Kranja veliko priznanje in zahvala za vloženi trud.

Tudi vi, mladi in malo starejši taborniki, ste s svojim prizadevnim in nesebičnim delom prispevali, da je celotna organizacija s pripravo vred izredno uspela. Porabili ste precej časa in vložili tudi dosti truda ter moči, da ste očistili okolico, pripravili prireditveni prostor, uredili okolico pred domom na Joštu in pomagali upravnici doma sami ter opravili še mnogo manjših in večjih del. Še posebej pa vas moramo pohvaliti, da ste okolico takoj po proslavi temeljito očistili.

Za vse to in za vse, česar tu ne omenjamo, vam izrekamo pristrčno zahvalo. Lepa hvala vsem, ki ste sodelovali in prispevali levji delež k izvedbi proslave in prazničnega razpoloženja ob 1. maju na Joštu.

Tovariški pozdrav!

Sekretar ObSS Kranj:

Štefe Miran

**NA IV. DELAVSKIH ŠPORTNIH IGRAH
POLIKEM — SAVI SAMO IV. MESTO**

V soboto, 28. maja, so bile v Kočevju v športnem parku GAJ IV. letne športne igre, sestavljene organizacije združenega dela POLIKEM. Na igrah je nastopilo preko 600 delavk in delavcev iz 11 delovnih organizacij članic združenega POLIKEMA, kar pomeni

za približno 100 delavcev večjo udeležbo kot na III. letnih igrah.

Največje presenečenje je tokrat pripravila ekipa Colorja, ki je z lanskega 4. mesta letos prišla na 1. mesto in osvojila prehodni pokal.

Savi je tokrat pripadlo samo 4. mesto, kar pomeni neuspeh. Mogoče bi to opravičili s tem, da smo istočasno nastopili tudi na XI. gumijadi v Suvi Reki.

Razveseljivo pa je to, da so nastopili nekateri delavci, ki jim je bil to prvi nastop na delavskih športnih igrah.

polikem

Pohvaliti velja organizatorja tovarno Melamin, ki je igre zelo dobro organizirala. Sava je v posameznih panogah zasedla naslednja mesta:

mali nogomet — 6. mesto,
košarka — 3. mesto,

namizni tenis — 3. mesto,
šah — 7. mesto
streljanje — moški — 5. mesto,
kegljanje — ženske — 1. mesto,
kegljanje — moški — 7. mesto,
streljanje — moški — 7. mesto,
streljanje — 4.—5. mesto,
balinanje — 1. mesto,
vlečenje vrvi — 3. mesto.

Končna uvrstitev:

1. Color — Medvode	61 točk
2. Helios — Domžale	60 točk
3. Donit — Medvode	58 točk
4. Sava — Kranj	54 točk
5. Astra — Ljubljana	47 točk
6. Melamin — Kočevje	46 točk
7. Jub — Dol pri Ljublj.	26 točk
8. Commerce — Ljublj.	21 točk
9. Chemo — Ljubljana	12 točk
10. Arbo — Ljubljana	5 točk
11. Jugocryl Ljubljana	1 točka

Za razvoj elektrogospodarstva**VPIS POSOJILA****Zadovoljstvo v vsej občini**

V rumski občini so nadvse zadovoljni zaradi zelo uspešnega vpisa posojila za elektrogospodarstvo. Razlogov za to je več: opravljena je zelo odgovorna naloga, zaradi česar bo pospešen razvoj gospodarstva. Bolj kot kdajkoli doslej pa je bila potrjena enotnost in visoka zavest vseh delovnih ljudi. V trimesečnem roku je vpisalo posojilo kar 25500 občanov Rume, vpisana vsota pa znaša 45.860.000 din, kar je za 73 % nad planiranim. Ta rezultat je največji med vsemi mesti Vojvodine, seveda pa je bilo največ posojila vpisanega v združenem delu. Nad 9500 zaposlenih je vpisalo 31 milijonov din.

Akcija je pokazala visoko zavest delovnih ljudi in občanov, potrdila je tudi soglasno sprejem razvojne politike Vojvodine, nam je dejal Branko Radić, predsed-

nik občinskega odbora za vpis posojila.

Zahvaljujoč dobrim pripravam — meni predsednik — je bila akcija v celoti sprejeta v vseh sredinah. Na zborih delovnih ljudi in v mestnih skupnostih so vpis posojila razumeli kot nove možnosti za hitrejše zaposlovanje, hitrejši napredek gospodarstva in s tem višji standard delovnih ljudi.

Zdaj, ko je akcija končana — čeprav se vpisniki še pojavljajo — razmišljajo, kako najbolj koristno porabiti »višek«, to je denar, vpisan nad planiranim.

Skoraj 20 milijonov bo ostalo občini Ruma za reševanje krajevnih problemov. Eden od predlogov je tudi, da se večji del sredstev porabi za razvoj elektrogospodarstva in izgradnjo vpadnic.

Dušan Božić

Kolesarska sekcija na Kokrici že vrsto let deluje na področju veteranskega kolesarstva. Združuje vse tiste, ki jim je kolesarjenje zgolj konjiček, sprostitev z malce tekmovalnega duha, ki najde svoje mesto po tekmah v družabnosti, v prijetno preživetem popoldnevu.

22. in 23. maja sta bili na Kokrici dve tekmovalni, ki se jih je udeležilo okoli štirideset veteranov; najstarejši pa so imeli krepko preko tri krat 20 let. Tudi brez Savčanov ni šlo. Osvojeno drugo in tretje ter peto mesto so kar dobra bera za začetek delovanja.

FOTOZAPIS Z REKREACIJSKEGA SREČANJA VZDRŽEVALCEV

V prejšnji številki Sava smo objavili informacijo s Krvavca o rekreacijskem srečanju vzdrževalcev iz KET. Slik tedaj žal še nismo imeli — a brez njih bi bilo »poročilo« nepopolno, smo jim tudi tokrat namenili nekaj prostora. Pa to še ni vse. Slik je namreč veliko, zato smo za objavo izbrali najbolj značilne.

Skupni spominski posnetek je neizogiben. Drža nekaterih posameznikov je že nekoliko sumljiva, zato bi lahko sklepali, da je bil posnetek narejen po končanem tekmovanju (v smučanju in vožnji v lavorju — da ne bo nesporazumov!).

Priprava pred tekmovanjem. Tovariši pri delu so si tovariši tudi izven tovarne: Že pred odhodom so drug drugemu »zrihtali« manjkajočo opremo, zato pa je bilo treba pri obujanju še dodatnih nogavic in pomoči.

Joža Keršič in Janez Sajovic, vsak v svojem stilu, sta se prav po manekensko nastavljal fotografu Binetu, ki je napravil vse (ne) objavljene slike.

Po sliki bi človek sodil, da je Franc Grašič (tisti v sredini) na vsak način hotel še enkrat »probat« vožnjo — pa mu Tone Rebolj in Janez Sajovic tega nista pustila.

Zadnjica kot stična ploskev, roke za »bremze«, noge pa za usmerjanje vožnje. Da o izrazu obraza sploh ne govorim. Čeprav zgleda takale vožnja povsem preprosta, pa je le treba upoštevati rotirajoči lavor pod voznikom.

Pa lepo pozdravljeni!

3. POKAL KRANJA V ŠPORTNI ORIENTACIJI

Tekmovanje ni naporno, saj zahteva le osnovno znanje orientacije (hojo po danem azimutu) in hkrati pomeni zdravo gibanje v svežem pomladnem zraku gozdov in travnikov.

Zato vabimo k sodelovanju tudi ekipe iz delovne organizacije. Prijavite se lahko (3 članske ekipe!) na naslov: Matjaž Miklavčič, Delavska c. 23, Kranj, do 11. junija!

Matjaž Miklavčič

Z vsakim letom, ki odhaja, naravo bolj cenimo. Čedalje več je popotnikov, ki jih mikajo skrivne steze v gozdovih in malo znani kraji daleč proč od turističnega vrveža.

Ob tem pa je pomembno vedeti, kako potovati varno in zanesljivo. Če te pri tem spremljata kompas in zemljevid, postane umetnost orientiranja mikaven konjiček in zdrav šport.

V Evropi se je že močno razširilo tekmovanje v najrazličnejših orientacijah; vedno več je tudi podobnih tekmovanj pri nas. Naš klub — TRIM klub Sava Kranj že tretje leto zapored prireja tekmovanje v športnem orientiranju. Tudi letošnje pomlad se bodo (12. junija ob 9. uri) zbrale pred domom TVD Partizana Stražišče ekipe mladincev, članov, veteranov (nad 40 let), mladink in članic ter preizkusile svoje znanje in telesno pripravljenost na 10 oz. 5 km dolgi progi pod Šmarjetno goro in poskušale čimhitreje najti kontrolne točke.

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi ljubljene hčerke MIRJANE BOC se iskreno zahvaljujemo sodelavcem tajništva TTI za izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Angelca BOC z možem

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumi-jevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Peter Bogataj, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).